

TRANSILVANIA.

Fóia Asociatiunii transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese câte 2 cóle pe luna si costa 3 florini val. austr., pentru cei ce nu sunt membrii asociatiunii.
Pentru strainatate 9 franci (lei noi) cu porto postei.

Abonamentul se face numai pe câte 1 anu intregu.
Se abonédia la Comitetulu Asociatiunii in Sibiu, séu prin posta séu prin domnii colectori.

Sumariu: Starea locuitorilor in comitatulu Marmatiei, Urmare din Nr. 15—16 si fine. — Planulu reuniunii romanesci de agricultura. — Reflexiunile Redactiunii la cestiunea reuniunii agronomice. — Fabric'a de chartie mechanica dela Zernescei. Urmare dela Nrii 13—14—15—16. — Procese verbale luate in siedintiele I-ia, si II-a a adunarei generale a XXIV-a a asociatiunii transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu, tînute in 17/29 si 18/30 Augustu in Gherl'a. — Procesu verbale alu comitetului Asociatiunii luat in siedinti'a dela 22 Septembrie 1885. — Bibliografia. — Concurse.

Starea locuitorilor in comitatulu Marmatiei.

(Urmare din Nr. 15—16 si fine.)

Intre vrajmasii rutenilor, auctorulu numera cinci. La loculu intâiu elu pune preotimea ruténa, pe care o descrie asia, încátu nóue nu ne vine se o reproducemu aici, dara celu care vrea se o cunósca o póte afla dela pag. 109—112, unde se spunu lucruri fabulóse, de es. cà popii iau pentru ingropaciuni si cununii câte 20—30 fl. Auctorulu lovesce aci si in organizatiunea bisericeii gr. catolice, dupa cumu se pare cà o va fi aflatu elu descrisa in vre-unu auctoru dintre cei citati mai in susu. Dar' acésta este o cestiune nu numai de onóre, ci de unu interesu moralu superioru, pe care nu este permisu preotimei rutene se o tréca cu vederea; nu e permisu nici episcopului si consistoriului seu a fi indiferentú càtra casuri descrise acilea, precumu de es. cà cutare preotu din tinutulu Verhovinei a cèrutu dela unu tieranu mai multi florini pentru ingroparea unui pruncu, ér' dupa ce tieranulu au aratatu cà nu are decátu unu florinu, l'au batutu si l'au scosu pe pórtá afara, éra pe pruncu l'au ingropatu numai dupa-ce s'a prezentatu la elu unu gendarmu si l'a provocatu in termini categorici, cà in restimpu de 24 de óre se ingrópe nesmintitu pe prunculu mortu, càci de nu, elu va raporta indata la loculu competentu. De altmintrea recunósce si Bergner, cà preotii ruteni n'au venituri fixe si de ajunsu, pentru cà se nu fie siliti a spolia pe poporu.

Dela pag. 112 inainte auctorulu descrie pe jidovii locuitori intre rutenii din partea de susu a Marmatiei, numerându modurile diverse, prin care jidovii sciú se stórca si meduv'a din ósele rutenilor. Usur'a pe care o iau izraelitii dela ruteni este de 30—60%. Inprumuturile se facu pe termini scurti de câte trei luni, dupa care interesele se capitalisédia; celu multu in doi ani ruténulu e ruinatu, i se iau prin executiune vitele, paménturile si càsciór'a sau mai bine colib'a de locuitu, éra

famili'a rutena remàne cersitóre si fugara pe paméntu. In celu mai bunu casu rutenii inpinsi din siesuri si valifertili totu mai departe in paduri, acolo 'si facu din nou câte o locuintia ticalósa si apoi 'si mai cauta câte ceva de lucru pe la domnii paduriloru.

Alu treilea vrajmasiu alu rutenului ilu afla Bergner in functionari, pe carii ii descrie ér asia, încátu noi nu putem se reproducemu aici, dar cei interesati potu afla calificatiunile acelea dela pag. 115 inainte pàna la 122.

Alu patrulea vrajmasiu alu rutenului este dupa auctoru vinarsulu (rachiulu). Efectele teribili ale acelei beuturi spurcate se descriu in tocma precumu le vedemu si la alte popóra aduse la desperatiune, încátu se nu le mai remàie alta alinare a dureriloru, decátu a'si inneca supararea in vinarsu.

Alu cincilea vrajmasiu ilu afla auctorulu in mai multe feliuri de bóle si mai alesu in cele sifilitice, care se latiescu intre poporu prin multime de strengari streini veniti din alte parti ale tiei si din Galiti'a. Se afla dupa auctoru si intre ruteni destui ómeni, cari cunoscú tóta marimea calamitatii de care geme si suspina poporulu loru, dar nice unulu din ei nu cutéza se numésca vr'unu mijlocu de scapare, ci li se pare cá si cum unu poporu intregu ar fi condamnatu se suferé tóte relele câte potu se vie preste omu in lumea acést'a.

In capu 6 alu opului seu Bergner se ocupa mai multu de poporulu romanescu din comitatulu Marmatiei. Cunóschemu opiniunile sale comunicate pàna aci despre nefericitii ruteni si despre jidovii din acelu comitatu. Conditiunea de viétia a poporului romanescu de acolo inca nu este de pismuitu; cu tóte acestea dupa câte a potutu afla B. despre starea romaniloru luata in comparatiune cu a ruteniloru, apoi romanii stau aprópe in tóte privintiele mai binisioru de càtu rutenii. Au aflatu si Bergner jidovi multi in comunele romanesci, a observatu inse, cà cu tóta multimea jidoviloru poporulu romanescu, dela sate nu este asia de cadiutu si nici asia inglodatu in datorii cà poporulu ruténu din districtulu Verhovinei

Satele romanesci diferu in exteriorulu loru fórte multu de satele ruteniloru. Pre cându satele rutene ni se presenta intr'o ticalosie extrema, cele romanesci facu asupra caletoriului o impresiune placuta. Ce e dreptu, casele romaniloru sunt mici, dara cas'a si curtea loru este impresurata cu garduri, dinaintea casei vedi la mai multe locuri stupi si tóte arata óresi-care prosperitate. Adevveratu ea càmpurile loru au numai o fertilitate de mijlocu, din cauza cà pamèntulu este lutosu, cuprinde si gipsu si parti constitutive de feru.

Plecându auctorulu din Sighetu càtra Siugatag, dela unu locu inainte intimpina multe cara incarcate cu sare dela salinele din tinutulu comuneloru Siugatag, dupace a trecutu riurile Càsàu si Mar'a, dela care crede dinsulu cà'si va fi luat comitatulu numele seu, cá si cum ar insemna teritoriulu intregu dintre riurile Mar'a si Muresiu; ajunge la comun'a lângã care se afla salinele situate fórte bine, precum si cu exterioru placutu. Dupace visitéza o salina in afundimea sa si afla, cà cei mai multi lucratori sunt romani si maghiari, observa cà acestora lear fi esitu nume de bețivi, de care elu inse in casulu acest'a nu se prea mira, càci munc'a grea din fundulu salineloru si acelu aeru saratu ce respira lucratorii, produce sete mare.

Dela Siugatagu auctorulu apuca calea càtra Bai'amare si Bai'a-sprîe, pe care elu le pune cá situate in Transilvani'a; dara acést'a nu face nimicu; ceea ce fi bate lui la ochi e impregiurarea, cá esindu dintr'o regiune inopoporata binisioru, apuca prin alt'a, in care pe distantia de 4—5 óre de mersu pedestru abia apare câte unu satuletiu; regiune cá uitata de Ddieu cu caracteru selbatecu si insufiatoriu de frica, càci i s'a spusu, cà acelea locuri ar fi nesigure din caus'a hotiloru si omoruriloru. Ajunsu la satulu Breb, pe care'lu afla situatu frumosu, i se arata unu mormentu, unde se afla ingropatu unu omu omoritu alaturea drumului numai in anulu trecutu, astrucatu totu acolo fãra investigatiune ulterióra, pen-truca, adaoge Bergner, politiei unguresci nu'i pasa nimicu daca vre-unu român u isi pierde sau isi conserva viéti'a (pag. 249). Totu aci se dà unu testimoniú fórte uritu romaniloru din Saplonti'a, despre cari i s'a spusu cà sunt hoti mari. Totu asia spune si despre unu june romanu selbaticu din Siugatag, pe care 'lu prinseserã jandarmii dupa multa ostenéla, ér apoi adusu la Sighetu si datu pe mán'a judecatoriului de instructiune a marturisitu, cà elu pãna atunci omorise optu romani, dintre cari pe unii iau tocatu in capu, ér pe altii iau junghiatu. Intrebatu fiindu acestu omu selbaticu cá se spuie, cum ia fostu lui cu putintia ca dupa atâtea omoruri comise se scape totusi fãra a fi arestatu si pedepsitu, elu respunse cà au scapatu asia, cà-ci elu platea regulatu comisariului de politie din Sighetu anume Feuerstein pe fie-care anu câte 30 fl. bani de tacere cum se dice in limb'a germãna (Schweiggelder), sau cum dicu romanii, cá se'si tie gur'a. Ce e dreptu, cà pentru acestu casu constata si B-r, cà atãtu acelu romanu selbaticu, setosu de sãnge fratiescu, càtu si comisariulu Feuerstein si pandurii sei se afla la inchisóre si dati in mán'a judecatiei;

ar fi inse fórte interesantu a cunósce si sentintiele date de càtra tribunalulu asupr'a acelu ómeni blastemati. Bergner nu se prea mira nici de casuri cum este acest'a, mai alesu dupace au aflatu cà politi'a din Sighetu ar' fi un'a din cele mai brutali, éra spre a ilustra acea brutalitate descrie si casulu urmatoriu: Inainte de unu anu directorulu politiei Kovassy se imbetase in una din ospetariile locali, in care s'a intèmplatu se fie si unu altu functionariu. Ambii acestia se luara la cèrta; directorulu politiei amerintiã pe colegulu seu, cà daca nu va tacea din gura, elu are se'lu trimitia in arestu. Dar colegulu seu nu'si tñu gur'a si asia directorulu politiei a si datu ordinu de arestare; éra dupace fũ dusu in localulu politiei, D. Kovassy fi trase càtiva pumni si palmi peste capu si peste alte parti ale corpului, ér apoi chiamãndu pe doi panduri porunci se'lu traga josu si se'i mesure 30 lovituri de betie. Dupa acestea functionariulu batutu jumetate mortu fũ aruncatu intr'unu localu de arestu, in care se tñu vagabundii. Dreptu cà directorulu politiei Kovassy a fostu trasu in cercetare disciplinara si suspinsu din deregatori'a sa, dara bietulu functionariu a remasu batutu si bajocóritu in modulu celu mai infamu.

Amu dorí cá de ex: casulu acesta se ni se adevverésca si prin o péna de romanu din Sighetu sau din Siugatag.

De altmintrelea B-r nu se opresce numai la casulu acesta de selbatacie politienésca, ci la pag. 251 sustíne cu tarie, ca in totu cuprinsulu Ungariei mai domnescu inca multe mijlóce de tortura, cum sunt siurubele de policari, prin care se stringe osulu degetului spre a silí pe omu cá se marturisésca ceva etc.

Asia de ex. tribunalulu regescu din Teresiopole a condamnatu in anii trecuti pe comisariulu Csanády si pe doi temnitieri la temnitia grea, pen-truca acei tirani au pusu pe càtiva ómeni betrãni cu piciórele in falanga (ung. kaloda, nemt. Ioch) si iau tñutu cincii minute cu talpile picióreloru càtra ferbintial'a cuptorului in care ardea focu.

Apele minerali dela Brebu ar merita dupa auctoru se fie cautate mai bine, dar abia se vedu preste véra trei pãna in patru sute de persóne mai totu jidovi. Pe poporulu romanescu din aceste parti ilu descrie cam asia, cà pe femeile le afla imbracate bine si frumosu, multu mai curate decãtu pe cele rutene si cam preste astep-tarea lui multe frumóse; din contra pe barbati fi afla posomoriti, brutali, selbatici, dar au norocu cu femeile loru harnice, care cu munc'a loru imbraca pe barbatu si famili'a intréga, care de comunu e numerósa, càci adeca dupa Bergner romanii se inmultiescu tare. Elu mai observa, cà in casele romanesci mai affi si paturi aster-nute, straie si alte tieseturi facute totu de femeile romane. Ací inse Bergner cu privire la geniulu, caracterulu, moral'a si datinile poporului romanescu ne indrépta la totu ce a scrisu elu despre romani in cartea sa titulata „Siebenbürgen etc“. citata si mai in 'susu. De aci inainte auctorulu mai trece prin unele sate romanesci, ér' ajungèndu la Budu (Budfalva) situatu parte pe unu délu parte mai de vale, observãndu dóue bisericici se folosesc de ocaziune cá se descrie architectur'a bisericiloru de

tenuta si a turcilor din acea vreme. Că protestantii mai înainte de a intra în vre-o biserică romanescă, sau mai exactu, în biserică de ritu orientale, elu credea că aceea trebuie se fie gôla de orice obiectu, precumu sunt bisericile lor, dara intrându afla unu numeru de icône sacre, a caroru zugrăvitură inse i se apare că în cele mai multe ar fi o caricatură infricosiată; éra noi de si cu adevărata durere, trebuie se'i damu dreptu în punctulu acest'a.

În biserică dela Budu, dice B., că s'ar conserva unu obiectu în adeveru fabulosu, pe care inse locuitorii îl venerédia că pe unu clenodiu sacru, ér acel'a este o camasia facuta din inele sau zalisióre de otielu, care ar fi fostu proprietate a faimosului banditu Pinteă de înainte cu vre-o 200 de ani. Persóne cá Balica, Pinteă, Radu si alti mai multi atātu în Transilvani'a, Ungari'a Romani'a câtu si în alte tieri, se numescu în actele publice oficiali: capitani de banditi (talhari); dara în povestile si în cântecele popóreloru acei ómeni sunt cunoscuti si adesea glorificati cá facatori de bine ai popóreloru si ca resbunatori ai tiraniei. Unulu din aceia este cunoscutu si sub numele de Pinteă, despre care locuitorii din Marmatia tinu, că elu a fostu nascutu într'o comuna din Ardélu si că prin nenumeratele sale hotii ar fi adunatu comori mari, pe care le-ar fi ascunsu într'o pescera din muntele Gutin în Marmati'a, dar ca acea pescera acuma e plina de apa si de aceea comorile lui Pinteă nu se mai potu afla. Mai departe se crede totu despre acestu „capitanu de banditi“, că pe lângă ce a fostu omu câtu unu uriasiu si fórte vitézu, apoi de unde de unde nu, isi câstigase si o camasia de otielu, prin care nu trecea glóntiele; dara într'o di voindu elu se mérga la târgulu de tíera din Baia-Sprie l'au inpuscatu chiar frate-seu, căci pre cându se gatea în pescer'a sa cá se plece, pandurii comitatului îl pândea asteptându cá se ésa si se'lu prindia; frate-seu inse aflându cá pandurii sunt pe acilea si ca Pinteă este în pericolu de a perí cu o mórte din cele mai crunte, l'a inpuscatu elu insusi, éra dupa aceea camasi'a lui de otielu fú adusa la Budu, unde se conserva pâna în diu'a de astadi în biserică. Se dice că în dilele austriaciloru pe la 1860 si atát'a, acea camasia a fostu luata si dusa la Budapesta în mu-seu, dara budenii nu se odichnira pâna nu li s'a datu camasi'a inapoi, de si li s'a cerutu cautiune de 1000 fl. Bergner adauge aici, cá parochulu din Budu cá barbatu fórte cuminte a cercatu mai de multe-ori cá se induplece pe poporu, se dea afara acea camasia din biserică, inse fara nici unu folosu, pentruca poporul nu vrea se audia de asia ceva, mai alesu cá în comun'a Budu inca totu mai traiescu ómeni din famili'a lui Pinteă. Despre calitatea comesiei se dice, că este inpletita din zalisióre duple de drotu, mai alesu la gátu este fórte tare si póte se cumpanésca pâna la 30 chilogr. Capulu lui Pinteă avea de coperementu o placa de feru; din care tóte s'ar cunósce, cá acelu Pinteă va fi fostu în adeveru unulu din romanii cei mai cumpliti.

Despre biserică din Budu se spune, ca ar fi facuta la anulu 1687, carele cade în epoc'a resbóieloru civili dintre Curuti si Lobonti, de unde ne vine a crede,

că si acelu Pinteă, cá si Balica si cá alti cátiva capitani romani din acele timpuri va fi operatu sau cá curuti în partea lui Tökölyi sau ca lobontiu în partea austriaciloru.

În totu casulu d-nii maramurasieni din acele parti aru face lectoriloru placere, cându nu 'si ar pregeta a culege si a descrie traditiunile fabulóse câte au ramasu despre Pinteă în acelea regiuni locuite de romani.

Între alte singularitati de ale Ungariei, B. mai atinge si imprejurarea cunoscuta la toti betránii câtu se mai afla în viétia, cá pâna în 1848 la tóte satele erau ridicatè furci si cá pe acelea se vedéu adesea ómeni spendiurati.

Mai la vale B. vorbesce si despre o jidovóica facatóre de minuni, care ar locuí totu în Budu, unde da cu cartile si alérge la ea ómenii, jidovi si crestini, inca si proprietarii de mosii cá nebunii, cá se dea din carti si se le spuie de norocu; si acést'a jidovóica face bani frumosi din nebuni'a ómeniloru. Ea invetiase maistri'a sa în anii pre cându siediuse în temnitia pentru nesce crime.

La alta ocaziune Br. pléca ér din Sighetu în alta regiune la comun'a Farkasrév, unde i s'a spusu cá se va interesa de portulu romanescu, pe care îl si descrie pe largu la pag. 259—260, dar cá parte caracteristica a portului afla numai catrinti'a, éra mai departe i se paré precum si este în adeveru, cá în apropierea orasielor portulu romanescu pierde multu din originalitatea sa prin imprumutari mai totu déun'a stângace din porturile streine. Fiindu di de Dumineca, auctorulu afla cá locuitorii romani din aceea comuna barbati si femei ar îmbracamente curata si grijita, mai alesu albiturile (comesile) straluce cá néu'a. Între femei nu a vediatu mai nici una urita, ci pe cele mai multe frumóse, pelitia albenétia, peru negru, ochii negrii sau castanii, dinti albi sanetosi asia, încátu dupa Bergner se póte aplica si în aceea parte a romanimei cunoscut'a sententia, cá nici unu poporu nu are atâtea femei frumóse câte are poporul românescu*).

*) Câteva pasage din descriptiunea locuitoriloru romani de prin tinutul dela Sighetu se ocupe acilea locu în limb'a originala asia cum le aflamu la pag. 260.

„In den Häusern dieser Rumaenen sieht es recht freundlich aus“ (pe la Farkasrév. Cum îi dicu romanesc?) „Bei unserem Scheiden von Farkasrév stehen unter der Veranda des Wirthshauses auf der einen Seite ein Dutzend Burschen, auf der anderen ein Dutzend Mädchen. Man kann sich nichts Lieblicheres denken als eine Reihe blühender rumaenischer Mädchen. Keine unregelmässigen hässlichen Züge tauchen auf und es ist schwer, die schönste Jungfrau herauszufinden. Alle haben sie schwarzes Haar, dunkle Augen, schöne rothe Wangen und weisse Zähne; sie alle bekräftigen den bekannten Satz, dass kein Volk soviel schöne Weiber zählt wie das rumänische“.

Aici ne aducemu aminte de dicatórea poporului necunoscuta lui Bergner: „Cátu e tíer'a unгурésca, nu'i cá fat'a romanésca.

Ne mai vinu în minte totu acilea cele scrise si publicate înainte cu mai bine de ani douedeci de cátra unu altu ethnografu germánu despre barbatiu poporului romanescu, cá la acestia se vedu în proportiune cele mai multe capete frumóse de forma clasica, si apoi cu câtu mai curatu, mai inteligentu, mai aparatu de patimi, cu atātu mai frumosi si mai simpaticu. Cine nu crede, se întrebe pe necunoscuté, femei frumóse si destepte de ale altoru popóra. Si se pare ca femeile sunt competente a judeca despre calitatile barbatiloru. B.

Planulu reuniunei romanesci de agricultură.

Barbati de inteligentia superióra a poporului romanesc din monarchi'a austro-ungurésca isi tñusera de a loru datorintia patriotica a trage mai adeseori intru o serie de ani tóta atentiunea publicului cetitoriu mai alesu prin press'a periodica si prin alte publicatiuni poporane asupr'a starei, in care se afla agricultur'a la noi, cum si asupr'a conditiuniloru pe lãnga care ar trebui se fie aceea ameliorata. In acelasi timpu compatriotii nostrii maghiari si germani, carii dispunu de pressa multu mai bogata si de alte mijlõce fara asemenare mai mari decâtu ale romaniloru, au si trecutu dela vorbe la fapte prin infintiare de societati si de scõle agronomice, pe care le-a incuragiatu si guvernulu in fie-care anu prin subventiuni date in bani si in teritoriu de cultivatu.

Acestea impregiurari si fapte au indemnatu in a. 1881 pe càtiva barbati romani, cá se tréca si ei dela discussiuni teoretice la fapte, precumu se va vedea indata dintr'unu raportu pe care'lu reproducemu dupa alte dóue diare romanesci.

Intr'aceea press'a nóstra periodica nu a incetatu a pune si in acesti patru ani din urma diverse cestiuni agronomice in discussiune publica. Chiaru si acestu micu organu alu Associatiunei transilvane a publicatu despre aceeași materie, de ex.: in a. 1883 si 1884 vreo optu articlii relativi la agricultur'a vechia si mai nóua, ca se tacemu de studie botanice publicate totu acilea, cá unele care stau in legatura strinsa si cu economi'a câmpului.

Se póte dice cà terenulu erá si intre romani preparatu binisioru pentru o societate agronomica. Inercarea se si facù, rezultatulu inse fu acela, pe care'lu vedemu in urmatoriulu:

„Raportu alu comitetului insarcinatu cu infintierea reuniunei romane de agricultur'a“.

Ide'a infintierii unei reuniuni agricole pentru romàni din Transilvani'a si Ungari'a este datorita necesitatii adèncu simtite de a ocroti interesele agriculturii nóstre atátu de inapoiate si a contribui la propasirea economica a tieraniloru, acestu stèlpu alu nationalitatii nóstre. Patrungi de acèsta necesitate mai multi dintre barbati nostri, preocupati de binele si fericirèa poporului s'au sfatuitu impreuna, mai intàiu in cercuri private, si au primitu indatorirea a staru pentru infintierea unei reuniuni romane agricole, a carei binefaceri sè se reverse asupr'a tuturor romaniloru din Transilvani'a si Ungari'a.

Cu ocaziunea espositiei romane din 1881, lucru naturalu, ideea infintierii desuamintitei Reuniuni s'a ventilat din nou si cu intețire. In 3 Sept. anulu amintitu s'a tñutu cea dintàia adunare in casin'a nóstra din Sibiu luându parte numerosi barbati distinsi din Transilvani'a si Ungari'a. Dupa o scurta discussiune adunarea a recunoscutu in unanimitate trebuin'tia infintierii unei

reuniuni agricole si a procedatu la constituirea proviso-rica, alegèndu de presidentu pe Iosifu Sterc'a Siulutiu si de secretariu pe Demetriu Comsi'a. Membrii presenti s'au declarat, ca facèndu parte din reuniunea de infintiatu, ér' redactarea definitiva si esoperarea prevederei statuteloru cu clausul'a ministeriala de presentare — s'au incredintiatu unui comitetu de 15 membrii, anume:

Vincentiu Babesiu, Dr. D. P. Barcianu, Aureliu Brote, Eugeniu Brote, Demetriu Comsi'a, Parteniu Cosm'a, I. Florianu, Ioanu Hannia, George Popu, Stefanu Popu, Nicolau Rusanu, Iosifu Sterc'a Siulutiu, Dr. Absolonu Todea, Anani'a Trombitiasiu si Visarionu Romanu.

In siedinti'a din 24 Iunie 1882 comitetulu a procedatu mai intàiu la constituire si s'au alesu Iosifu Sterc'a Siulutiu de presiedinte, Visarionu Romanu de vice-presiedinte si Demetriu Comsi'a de secretariu. Dupa o desbatere mai pe largu s'au statoritu statutele insarcinându-se biroulu cu traducerea loru in limb'a maghiara si apoi cu asternerea la inaltulu ministeriu in scopulu prevederei cu clausula de presentare. In 1 Maiu 1883, statutele s'au prezentatu magistratulni din locu cu rugarea a se substerne inaltului ministeriu.

In siedinti'a din 24 Septembrie 1883 s'a pus in desbatere respunsulu ministerialu de urmatoriulu cuprinsu:

„Proiectulu de statute alu reuniunei romane de agricultur'a, ce se infintiédia pe teritoriulu comitatului in Sibiu, substernutu prin universitatea comitatensa din 8 Iunie a. c. sub Nr. 7026 la Domnulu ministru ung. reg. de interne, ér' prin trènsulu transpusu aici pentru competentã resolvire, ilu retrimitu in 2 esemplare cu acelu mandatu, cá se esoperati in trènsulu urmatórele modificatiuni:

„1. Afându de neaparata trebuin'tia de consideratiuni economico-administrative, cá teritoriulu reuniunei economice se coincide cu teritoriulu comitatului respectivu, statutele din cestiune numai in acelu casu se voru putea aprobá, de cumva se va enuncia in trènsule, ca sfer'a de activitate a reuniunei se estinde numai asupr'a teritoriului comitatului Sibiu.

„2. Este de a se suscepe in statute hotarirea, cà pe reuniune, fatia de autoritati si de a trei'a persóna, o reprezenta presiedintele aceleia.

„3. Tóte decisiunile, cari eventualu s'aru luá in adunarea generala cu privire la modificarea statuteloru, la desfintierea reuniunei, si in acestu casu la modulu intrebuintierii averei ei, inainte de esecutare, sunt de a se substerne la acestu ministeriu.

„4. Este de a se suscepe in statute tecstulu intregu alu punctului IX. din suplementulu normativulu ministrului reg. de interne de dto 2 Maiu 1875 Nr. 1508 pres.“

Dupa o mai lunga desbatere, in care se constata neputinti'a realisarii scopului ce se urmãresce prin infintierea reuniunei intentionate, de cumva activitatea acesteia s'ar margini — conformu indrumãrii ministeriale — la unu singuru comitatu, comitetulu a decisu facerea unei reprezentatii bine motivate, in care inaltulu

ministeriu sè se røge din nou a concede infintiarea reuniunii nòstre in dimensiunea proiectata; totu odata s'a decisu, cá celelalte dispositii cuprinse in rescriptulu ministerialu, sè se induca intocmai, remànendu cá statutele astfeliu completate sè se reasterna inaltu aceluasiu dimpreuna cu representati'a ce s'a compusu in tectulu ce urmèdia:

„Statutele reuniunii romàne de agricultura“ retrimise prin Inaltulu ministeriu de interne in 25 Augustu a. tr. pe calea universitatii comitatense subscrisului comitetu spre intregire, ne luamu voia a le substerne de nou cu aceea umilita incunosciintiare, cá comitetulu dechiaràndu de ale sale punctele 2, 3 si 4 ale rescriptului, le au introdusu in tectulu statuteloru.

„In ceea ce privesce punctulu primu alu rescriptului, adeca acela, cá teritoriulu reuniunii de agricultura se coincide cu teritoriulu comitatului, si ca aprobarea statuteloru e conditionata dela modificarea: cá sfer'a de activitate a reuniunii sè se estinda numai asupr'a teritoriului comitatului Sibiiu — ne luamu voia a ve impartasi urmatòrele:

„Consideràndu, ca tiér'a nòstra este in prim'a linie tiéra agricola si ca fundamentulu economicu alu statului este agricultur'a, dar in privinti'a productiunei nu stamu inca pe nivoulu celorlalte state europene, toti trebuie se staruimu la desvoltarea agriculturii; este deci necesariu, cá de o parte statulu intre marginile datoriei sale se faca totu ce e posibilu in interesulu agriculturii si se o provada cu acelea institutiuni si ameliorari, dela cari este conditionata subsistinti'a, ér' de alta parte si insasi reuniunea din initiativa privata, se incurageze progresulu economicu cu tóte mijlòcele posibile.

„Cele mai puternice mijlòce ale initiativei private inse sunt reuniunile. Cea mai sigura dovada despre acést'a suntu numeròsele reuniuni infintiate in patri'a nòstra si dintre acestea „Clubulu economiloru“ infintiatu numai in dilele acestea in capitala. Cu tóte acestea multe avemu de facutu pe acestu terenu. Anume: noi asia scimu, ca reuniunile esistente reprèsinta numai interesele proprietariloru mari si de mijlocu, ér' proprietatea mica, respective interesele clasei agricole se negliga.

„Condusi de acèsta convictiune, amu creditu, ca implinimu un'a din cele mai patriotice datorintie, cându amu initiatu infintiarea reuniunii romane din cestiune. Nu dubitam de locu, ca de órece romaniloru le lipsescu cu totulu reuniunile de soiulu acest'a, vomu fi sprijiniti din partea inaltului guvernulu intru nisuinti'a nòstra de a suplini acèsta lipsa ardietóre.

„Cu atàta mai dureròsa ne-a fostu inse surprinderea casiunata prin amintitulu rescriptu ministerialu, deórece motivulu invocatu in acela, adeca punctulu de vedere alu administratiunei publice, dupa parerea nòstra nu se póte luá in considerare. Uniculu motivu si punctu de vedere póte fi insusi scopulu, care se cuprinde in §. 1 alu statuteloru nòstre, adeca: Staruinti'a spre perfectiunea agriculturii in tóte ramurile sale.

„Avantagele reuniuniloru consista in concentrarea mai multoru puteri spre ajungerea unui scopu, care nu se

póte realizá prin puteri singuraticè. Este evidentu deci, ca cu càtu sunt mai numeròse reuniunile, cu atàta mai usioru se póte ajunge insusi scopulu.

„Restrîngerea in punctulu primu alu amintitului rescriptu ministerialu atàtu este de imposibila, încàtu daca aceea se va sustinea mai departe, întreprînderea intentiunata se va zadarnici. Restrînsa reuniunea nòstra la teritoriulu unui comitatu numai, nici cându nu va fi in stare a'si procurá mijlòcele enumerate in §. 3 alu statuteloru, mijlòce, cari sunt de neaparata trebuintia spre realizarea grelei si ponderòsei probleme cuprinse in §. 1. alu statuteloru. Cu atàtu mai puçinu va fi in stare comitatulu Sibiiului se corespunda acestei chiemari, deórece o parte a acestui comitatu fiindu regiune muntuòsa nu se ocupa cu agricultur'a; ér' locuitorii lui de nationalitate sasèsca apartinu asia numitei reuniuni: „*Siebenbürgisch-Sächsischer Landwirtschafts-Verein*“.

„E lucru neesplicabilu deci, pentru-ce se nu se permita unei reuniuni a'si càstigá membrii si din tñnurturile invecinate si a se estinde pàna unde 'si va aflá elementele, de cari are trebuintia pentru subsistinti'a sa.

„Altora reuniuni analòge si anume reuniuni: „*Siebenbürgisch Sächsischer Landwirtschafts-Verein*“ din locu, „*Erdélyi gazdasági egyesület*“ din Cluju si „*Országos gazdasági egyesület*“ din Budapesta li s'a permis acést'a.

„Totu de natur'a acestoru reuniuni este reuniunea proiectata de noi, ceea ce altcumu e si garantatu prin §. 26 alu articl. de lege despre egal'a indreptatire a nationalitatiloru. Precumu amintitele reuniuni au scopulu de a propagá si desvoltá sciintiele agricole intre agricultorii maghiari si sasi, asia si scopulu reuniunii nòstre nu e altulu, decàtu a produce totu acèsta la agricultorii romani. Prin urmare reuniunea nòstra este de a se clasifica intre reuniunile scientificè si astfeliu se deosebesc de cele infintiate din punctu de vedere administrativu spre scopuri economice comitatense.

„Reuniuni agricole comitatense potu esista, precumu in comitatulu Sibiiului, asia si in celelalte comitate, preste cari se va estinde reuniunea proiectata de noi, ba reuniunea nòstra le póte numai folosi acelora. Dreptu esemplu sersescu in acèsta privintia reuniunile: „*Országos gazdasági egyesület*“, „*Erdélyi gazdasági egyesület*“ si „*Siebenbürgisch Sächsischer Landwirtschafts-Verein*“, a caroru sfera de activitate inca se estinde asupr'a mai multoru tñnuturi si comitate.

„Dreptu aceea, alaturàndu statutele in 4 esemplare, ne luamu voia a ruga cu tóta onòrea pre Inaltulu Ministeriu de interne, cá luàndu in considerare tóte acestèa motive, se binevoiasca a-si modificá hotarirea anterióra, si încàtu privesce sfer'a de activitate a reuniunii proiectate, a intari statutele in tectulu loru originalu“.

Acèsta representatie insoçita de statutele modificate s'a substernutu cu datulu 15 Fauru 1884 Inaltului ministeriu, care a continuatu a nu resolvi afacerea pàna la 27 Iuniu a. c. Intraceea resolvirea s'a urgatu parte in scrisu, parte prin mijlocirea domniloru deputati romani dietali.

Durere! tóte indesiertu; càci sub datulu citatu Nr. 2695 inaltu acelasu a esmisu unu rescriptu de cuprinsulu ce urmédia:

„Universitatea comitatensă prin reprezentatiunea sa din 5 Martiu a. tr. Nr. 2695 a substernutu aici statutele infintiatei „Reuniunii romane de agricultura“, cari le retrimisese pentru modificare si intregire, precumu reprezentatiunea fundatorilor, in care se róga cá se modifice dispositiunile ordinatiunei mele din anulu 1883 Nrulu 37018, referitóre la restringerea sferei de activitate a reuniunei la teritoriulu unui comitatu, motivându-si acésta cerere cu aceea, ca in tíera esista mai multe reuniuni cu teritóre mai mari decâtu unu comitatu.

„Nici Reuniunea regnicolara, nici transilvana de agricultura nu se potu pune in paralela cu reuniunea proiectata, càci pe cându ace-*ea* isi are de problema reprezentarea intereseloru economice din tíer'a intréga, reuniunea transilvana de agricultura isi afla teritoriu largu pentru activitatea sa intru realisarea intereseloru economice ale comitateloru ardeleni, cari in multe privintie diferu de celea ale tíerei matre. Mai departe ambele reuniuni nu cunoscú nici o diferintia de nationalitate între economii din tíera, respective din o parte de tíera, prin urmare nici din acésta cauza nu se potu pune in paralela cu reuniunea proiectata.

„Este adevératu, ca asia numit'a „Reuniune sasésca de agricultura“ din Sibiiu isi estinde activitatea numai asupra teritoriului fostului fundu regiu, dar, de si in multe privintie trebuie sem'i esprimu recunoscint'a mea fatia cu activitatea ei, totusi nu rabda indoiala, ca si dèns'a impedecca multu infintarea reuniuniloru separate comitatense, si cu acésta desvoltarea acelei representari de interese economice, carea unica este numai corespunditóre, si in parte chiaru pentru scaderile, ce le amu esperiatu la activitatea acestei reuniuni, imi sustinu dispositiunile cuprinse in ordinatiunea mea din anulu 1883 Nr. 37018“

Acestu rescriptu ministerialu s'a comunicatu in siedint'a tínutu la 11 Augustu a. c.

Considerându, ca adunarea constituanta din 3 Sept. 1881 a insarcinatu pe acestu comitetu cu elaborarea de statute pentru o reuniune agricola, din care se póta face parte romani din tíer'a intréga, comitetulu nu s'a tínutu competentu a se abate dela mandatulu primitu; si fiindca statutele n'au obtínutu aprobarea mai inalta, comitetulu s'a declarat de dissolvatu si a dispusu, ca libelulu in valóre de 866 fl. 4 cr. menitu pentru reuniunea de infintiatu sè se restituie institutulu de creditu si de economii „Albin'a“, ér' publiculu se fia informatu pe cale diaristica prin o dare de séma.

Din espunerile precedente resulta, ca comitetulu a satisfacutu insarcinarei primite, întreprindendu totí pasii necesari in scopulu infintiarei unei reuniuni atátu de neaparata, durere! fara nici unu rezultat.

Sibiiu, 10 Septembrie 1885.

La insarcinarea comitetului:

Iosifu Sterc'a Siulutiu, m. p. Demetriu Comsi'a, m. p.

Reflexiunile Redactiunei la cestiunea reuniunei agronomice.

Acesta este rezultatulu grijei si fatigei puse de càtra barbatii numiti in actulu de mai susu, pentru infintierea unei reuniuni agronomice din membrii de nationalitate românésca, adeca negativu. Dara acésta lipsa de succesu nu are se supere pe nimeni dintre noi. In epoc'a in care au ajunsu omenimea intréga, anume in Europ'a, poporulu romanescu inca 'i stau la dispositiune cali si mijlóce nenumerate de a invetia se'si cultive pamèntulu fara nici o asemenare mai bine si cu folosu mai mare decâtu s'a întemplatú acésta pàna acum'a. Cu acésta nu voimu se dicemu, ca asia numit'a cultura primitiva a pamèntulu, invetiata dela mosi de stramosi ar fi preste totu rea si stricatiósa, càci in mai multe tínuturi si casuri se póte proba si contrariulu, unde poporulu a invetiatu totu din betrani, a cunósce bine natur'a pamèntulu pe care'lu cultiva, a'lu tracta precum cere acela si a trage din elu folóse, pe care cei cu reformele invetiate din carti si din scóle agronomice nu le sciú scóte si facu fiasco. Are inse sciint'a agronomica moderna o multime mare de advantage, pe care agricultorii de professiune, totuodata luminati prin teorii realisate in viét'a practica, facu fórté bine daca le arata si comunica poporatiunei rurale, adeca sateniloru.

Dara cumu se le comunice, cându saténulu nu scie carte, sau daca si scie ceva, nu pricepe multimea terminiloru tehnici introdusi si usitati in scólele agronomice? Nu numai poporulu romanescu, ci tóte popórele rurale sunt conservatíve intru intielesulu strinsu alu cuvèntulu; tóte iti respundu ori-cându le provoci la reforme economice: Asia amu apucatu din betrani si nu voimu se ne facemu mai intiepleti decâtu ei. Ci daca dta domnule credi cà nu e bine asia, cèrca mai àntaiu dta pe spesele dtale, arate-ne cà lucrându altmentrea pamèntulu asia cum ati invetiatu dvóstre pe la scóle, vei trage folosu indoitu si intreitu. Dvóstra ne vorbiti de machine agronomice. Noi nu avemu sute si mii cá se cumparamu de acelea; dvóstra aveti bani, cumparati si faceti probe cu ele, cá se vedemu, si apoi póte ca vomu cèrcá si noi.

Ei bine, acésta se întempla in dilele nóstre mai in tóte tierile. Dara cá se ne marginimur numai la tierile locuite de romani, in tóte acestea se aflara si pàna acum fórté multi proprietari mari si mijlocii, cari introducu din anu in anu o multime de reforme in cultivarea pamèntulu, luându in ajutoriu si machinarii de sisteme diverse, multe bune, altele de nici-unu folosu sau incai neaplicabili in cutare calitate de pamèntu. La tóte acestea poporulu din sate cauta mai àntaiu cu mirare si curiositate, se apropie de ele pipaindu-le precumu si-ar pipai boii sau caii. dupa aceea se uita cu ochi ageri cum functionédia machinele, intréba de rezultate, 'dara nici cându 'i placu acestea, inca totu nu se decide la nimicu. Se mai tréca unu anu, se vedemu ce voru mai face domnii cu „minunile“ loru inca si in ceealalta parte a hotarului.

In fine doi-trei economi fruntasi din satu se decida si ei cá se si cumpere câte unu plugu (aratru) de feru din acelea, la care nu trebuie se injuge câte 6 sau 8 boi sau totu atâti cai, pe cari nu'i are, ci care ambla multu mai usioru. VEDIENDU folosulu, aceiasi economi dupa unu anu sau doi isi mai cumpara si o mica machina de semenatu, pe care apoi o inprumuta si la alti consateni de ai loru.

Éca deci o scóla in adeveru practica, din care póte invetia poporulu ruralu si pre cátu cunóscemu noi unele tinuturi románesci, elu si invetia in adeveru. Mai alesu románii invecinati cu sasii din Ardealu, si cei din Banatu invecinati cu germanii cunoscuti sub nume de svabi, au inceputu se imitedie in multe privintie si cu succesu fórté buna. Aici in Sibiiu de ex. se afla vre-o trei fabrice de machine agricole, care isi marescu atelierelu loru din anu in anu, pentru-cá se póta liferá de ajunsu pentru economii sasi si romani. Numai machine merunte, cumu aratre, semenatóre, grapatóre, sapatóre de cucuruzu, sfarmatóre de grauntie de pre ciocalai, ici colea si câte unu trieratoriu, se vendu in câte trei luni de 20 pàna in 30 mii de florini.

Totu asia se intempla in unele comitate feudali, pe unde proprietarii si preotii dau exemplu bunu; acolo poporulu incepe sè se convinga despre folosulu invederatu alu mai multoru reforme in agricultura. Este inse lucrulu aprópe desperatu in acelea comune rurale, pe unde mosiile domniloru feudali sau sunt cultivate mai reu si decátu ale sateniloru, sau ca se vedu desolate cu totulu, pline de spini si polomida, care de departe seména cu padurile de arbori tineri. Totu asia trista este privirea preste hotarele si gradinile aceloru comune, preotii carora sunt economi atátu de rei, încátu nici asia numit'a portiune canonica nici câteva pamentiele care'i voru fi remasu dela parinti nu le sciú lucra, éra preoteselu in locu de a'si pasce ochii intr'o gradina plina de verdetiuri, de legume si flori frumóse, rosii, galbine, vinete, se preambila duminec'a si in serbatori pintre brusturi si cucute. Preotii nostrii in calitatea loru de capi ai familiiloru proprie, au marele interesu duplu si triplu de a da exemplu bunu la toti poporenii si poporanele loru in tóte ramurile economiei rurale, inlauntru si in afara.

Intr'aceea defectele care se simtu in respectulu acesta, se voru indreptá successive prin introducerea studiulu economiei rurale si alu higieni in seminariele de clerici si in cursurile pedagogice.

In acelasi timpú press'a nóstra periodica multa pugina cáta o avemu, isi va face si de aci inainte datorit'a patriotica in acestu ramu principale alu vietiei poporului. Sute si mii sunt cestiunile agronomice care astépta discussiune cátu se póte mai seriósa, scrisa la intielu si cu caldura, prin press'a nóstra atátu cea politica cátu si cealalta, dara apoi se si ceru ómeni cu zelu, cari se nu 'si pregete ale comunicá si esplicá poporului, cáci in casulu contrariu tóte acelea invetiaturi aru fi nuci aruncate in parete. Se faca domnii carturari bisericiani si laici pentru economi'a rurala inca atáta, cátu

vedemu ca se face in despartimentulu XI. din Salagiú pe lãnga conducerea braviloru si eminentiloru barbati de acolo, precumu se va vedea in altu Nr. G. B.

Fabric'a de chartia mechanica dela Zerneschi.

(Istoriculu ei).

(Continuare din Nrii. 13-14 15-16).

Copi'a contractulu definitivu alu companiei fabricice de chartie dela Zerneschi, incheiatu dupa primirea concessiunei guberniale*).

Die ämtlich bemessene skalamäßige Gebühr mit Zweihundert Gulden und ein Einlagßbogen mit 15 fr. laut Journ. Art. 1835 entrichtet am 6. Mai 1853.

Auf schriftliches Verlangen des Herrn Rudolf Orgidan:
K. k. Steueramt Kronstadt

Römer m. pr.

Ed. Barbeniúß m. pr.

Contract

Pe care subscris'a compania flu inchieie intre sine si cu ai sei companioni cu buna socotéla, sub urmatórele conditiuni:

1. Dupace subscris'a compania prin inaltulu decretu alu Serenitatiei sale Domnului gubernatoru militariu si civilu principe Carol de Schwarzenberg esitu sub Nr. 124248 m. c. g. din 9 Novembre 1852 a cástigatu concessiunea pentru intemeierea si ridicarea unei fabricice mechanice de chãrtie la Zerneschi pe loculu numitu Crivin'a, — compani'a se dechiara priú acést'a pe sinesi de formata si intrupata spre scopulu aici aratatu.

2. Subscris'a compania spre infintiarea acestei fabricice de chãrtie pune acumu îndata la inceputu dela sine si pentru sine unu capitalu de m. c. fl. 80,000 adeca: optdieci mii fiorini moneta conv., ér' la infintiarea acestui capitalu fia-care companionu contribue dupa voint'a si puterea sa, inse la nici o intèmplare, mai puçinu decátu se indatorase cu ocasiunea cererei de concessiune. Éra prevedièndu-se necesitatea înbracarei de o suma, ce ar' trece preste acestu fondu de 80,000 fiorini, compani'a se léga si se îndatoréza a mai adaoge inca o suma de m. c. fl. 20,000, adeca: dóua-dieci mii fiorini mon. conv., pe carii sau îi voru contribuí companionii érasii dela sine, precumu au contribuitu pe cei optudieci mii fl. m. c., sau ca compani'a îi va ridica prin inprumutare ce s'ar contrage asupra fabricice cu hipoteca legala, inse asia, cá daca insii membrii companiei ar' avea voia a o inprumuta, ei se aiba intaietate, si totu nu mai cu procentu hipotecariu.

3. Fia-care membru alu companiei primesce dela compania pentru partea de capitalu, cu care se intereseza la dens'a, unu reversu, care va suna in form'a ce se descrie aici, si adeca:

Dlu N. N. au numeratu in anulu si diu'a subsemnata la fondulu c. r. privil. fabricice de chãrtia dela Zerneschi sum'a de . . . . . fiorini mon. conv. cu dreptu de membru si companionu pe terminulu contractulu companiei subscrisu si intaritu la anulu 1853, ... si in pró-

portiuena acestei sume, cu care se intereséza, va trage folosulu si va purtá greutatile ei intocma. Éra spre asigurarea si odichn'a Dlui se dá acestu reversu dela subscris'a compania. Brasiovu a. 185..

*Compania c. r. privilegiata a
fabriciei de chãrtia dela Zernesci*

prin N. N. N. N.

4. Compani'a acést'a a nóstra se forméza pe sine cu ajutoriulu lui Dumnedieu, pentru-cá se remàna de a pururea si fãra nici unu terminu anumitu, precumu si fabric'a se ridica pentru cá se lucre necontentitu; ér capitalulu sau fondulu de m. c. fl. 80 de mii — ori la trebuintia de m. c. fl. 100 mii se pune asia, ca acelasi se remàna neschimbatu si nestramutatu in cursu de 8 ani, adeca pàna la 31 Decembre alu anului 1860. Éra dela 1-a Ianuarie 1861 daca vre-unulu din companioni ar' voi a se retrage dela acést'a intreprindere, o póte face acést'a lasàndu in loculu seu unu fiú maiorenu, sau pe unu frate, ori nepotu de fiu ori nepotu de frate sau sora. Éra afara din familia nu póte se-si vëndia partea, ci o va lasa companiei socotite in solidum, care o va cumpara cu sum'a nominala ce va fi cuprindièndu reversulu de form'a aratata la punctulu 3., adaogèndu càstigulu ori scadièndu ferésca Dumnedieu pagub'a, ce s'ar arata la incheierea bilantiulu din urma.

5. Daca in cursulu aniloru vre-unulu din companioni s'ar muta la o alta viétia, pentru asemenea casu veduvei i se pastréza dreptulu de a lua parte la intreprindere sub conditiunea ceruta de legi, cá adeca procur'a ei se o póрте unu barbatu destoinicu a o reprezenta dupa cuviintia si placutu companiei, ér din contra indata ce veduv'a s'ar marita, ísi perde dreptulu de companiána, si acést'a trece nemijlocitu la compania, intocmai dupa conditiunea pusa in punctulu alu 4-lea. Daca ínse in urm'a reposatului ar' remànea clironomi maioreni parte barbatésca, atunci acestia au dreptulu de a-și denumí din mijloculu loru pe unulu singuru, care se implinésca loculu de companion al reposatului parinte alu loru, daca voru vrea; ér' de nu, dreptulu loru de companionu trece totu sub conditiunea de susu la compania, care le va întórece din fondu partea ce se va fi cuprindièndu in reversulu loru de companionu intru intielesulu punctulu alu 4-lea; ér' fiindu clironomii minoreni, atunci se intielege de sine cà deregatori'a pupilara va pasi la mijlocu intru intielesulu legiloru, si partea averei parintesci depusa la fondulu fabriciei o va intrupa la cealalta massa a reposatului. Cu tóte acestea compani'a prime-sce asupra'si aceea însarcinare crestínésca, cà aceea parte a averei pupilare, ce se afla in fabrica, se o tina inlauntru ca o datorita ipotecara si se le platésca interesulu legiuitu pàna càndu unulu din pupili ajungèndu a fi maiorénu, va putea intra ca companionu alu fabriciei, daca va voi, cànd apoi se intielege de sine, cà indatorirea ipotecara incetéza. Ér' apoi compani'a prin administratorii sei va priveghia, ca partea venitulu pupililoru sè se pastreze numai in folosulu loru si sub nici

o pricina se nu fie suferita instreinarea ori pradarea aceleiasi.

6. Nici unulu din subscrisii companioni nu va avea voia de a se impartasi ori cá companionu, ori cá actionariu, ori cá singuru proprietariu la o alta fabrica de hãrtie, pàna cànd este partasiu la acést'a compania si fabrica, sub pedépsa de a-si perde tóta partea sa de capitalu in folosulu acestei fabrice.

7. Dela anulu 1861 înainte compani'a 'si pastréza dreptulu de a primí in sinulu seu alti companioni in loculu acelora, carii se voru fi retrasu, indata ce acést'a trebuintia va fi recunoscuta de càtra trei din patru parti ai companioniloru; dènsa insa nu are dreptu de a departa pe nici unulu din companionii sei, carii voru fi pazindu intocma tóte conditiile acestui contractu, afara numai de unele casuri prevediute in legile tieriei, spre ecsemplu concursu sau altu ceva asemenea.

8. Dupa implinirea de unu anu intregu, socotitu din anulu in care fabric'a va incepe lucrarea sa, se va incheia unu inventariu generalu si bilantiu; pe lãnga acést'a protocólele se voru incheiá la tóte trei luni, astfeliu, încatu compani'a se'si póta càstigá totudéuna o cunoscentia lamurita despre cursulu lucrurilor fabriciei. La incheierea bilantiulu trebuie sè se scóta din venitulu brutto mai àntàiu spesele fabriciei, adeca: lefile, simbriile, si tóte spesele curgátore, apoi din totalulu costu alu fabriciei intregi se va scadea unu procentu, pe care ilu va hotari compani'a amesuratu cu scaderea si invecchirea partiloru ei constitutive, éra càstigulu curatu se va arunca la capitalu si se va primí de càtra companioni intru intielesulu reverseloru de sub punctulu alu 3-lea neaparatu in terminu de trei luni socotite dela incheierea bilantiulu. Totu asemenea ar avea a se urma si la vre-o intemplanie de paguba, de care se apere Ddieu.

9. Ori-ce hotariri ale companiei care ar avea se taie in essenti'a lucrului, se voru intemeia numai pe puncturile acestui contractu si voru purcede dintr'insulu, cá dintrunu izvoru.

10. Fiindcà este peste putintia, cá toti membrii companiei sè se ocupe regulatu cu purtarea tuturoru trebiloru fabriciei, de aceea in privinti'a administrarei aceleiasi se punu de fundamentu urmatóarele puncte:

a) Compani'a alege din mijloculu seu pe doi membrii administratori si purtatori ai firmei, anume: Rudolfu Orgidanu și Georgiu Jug'a, acaroru datorintia va fi a subscrie in numele companiei: „c. r. privilegiat'a fabrica de chartia dela Zernesci, prin Rudolfu Orgidanu et G. Juga; a aduna pe companioni la tóte trebuintiele, in care se cere invoirea și hotarirea loru; a credita pe cumparatori (musterii); a contrasemna politiele si alte documente de insemnatate ale fabriciei.

b) Drepturile si datorintiele companioniloru sunt: a defige din anu in anu capitalulu, cu care va avea se lucre fabric'a de chartie; a însarciná érași din anu in anu pe alti membrii cu portarea trebiloru fabriciei, aratate la liter'a a); a alege si a tocmi pe persónele, care voru trebui se se ocupe atátu cu facerea chartiei, càtu

si cu administrarea ei economica si comerciala; a se informa despre starea si daraverile fabricii ori-cându voru vrea, fara inse ca vre-unulu din companioni se se amestece numai singuru si se dispuie asupr'a acestoru feliu de trebi; a primi companioni noi dela anulu 1860 inainte; a'si da invoire formala la vre o contragere de datoria in numele companiei si asupr'a fabricii, care fara apriat'a loru invoire nici de cum nu se pôte face, in cele din urma a lua in corpore socoteala dela deregatoriile fabricii.

c) Compani'a pe lãnga susu numitii doi administratori isi alege si unu cassariu dintre membrii sei, a carui datorintia va fi, a primi sumele baniloru, ce intra in socoteal'a fabricii, a platí conturile si alte datorii autentice si legalisate a le fabricii, si in fine a purta protocolulu casei totdeauna regulatu, pentru-cã compani'a se se póta informa ori si cându despre starea cassei.

d) Drepturile si datorintiele directorului mechanicu si ale deregatoriului partiei economice si comerciale se voru margini prin contracte deosebite.

e) Compani'a va purta despre tôte lucrurile sale protocolu regulate.

f) Tôte documentele si alte chartii privitoare la intemeierea si inaintarea acestei fabricii se voru pastra de cãtra administratorii companiei cu tóta scumpatatea si sub strins'a loru raspundere; inse fie-care companionu va avea dreptulu a lua copie dupa acelasi.

11. Compani'a se mai invoiesce, cã la ori-ce intemplantare de nedumerire ori neinvoiala, ce s'ar esca vreodata intre unii din companioni cu insasi compani'a sau intre unii si altii, in privinti'a interesului fabricii, nici odata se nu traga o parte pe alt'a la vre-o alta judecata, decãtu numai la judecat'a de compromis compusa din cãte cincii membrii, dintre cari cãte doi se voru alege de cãtra partile prigonitoare, ér' acei patru arbitrii voru alege pre unu alu cincilea, ér' sententi'a acestui compromis va avea tarie si valóre deplina, incãtu nici unuia din partile prigonitoare nu'i va fi ertatu a apelã sau a recurge mai departe.

12. Compani'a prin plenipotentiatulu seu a si tocmitu tôte partile mecanice ale fabricii de chartie la cas'a I. I. Gilain in Belgiu si a ratificatu contractulu incheiatu la Vien'a in 14 Decembre 1852; a cumparatu si locul menitu pentru fabrica anume Crivina lãnga Zernesci in puterea contractului din 1/13 Ianuaru 1853 si au pasitu la cladirea edificiiloru trebuinciose la acãsta fabrica.

Acestu contractu de Companie isi are deplin'a si neclatit'a sa tarie si valóre intru tôte punctele sale, atãtu pentru cei cari se subscriu acum, cãtu si pentru cei cari voru fi primiti in viitoriu cã companioni, pentru care ne si punemu subscriptiunile numelor, apasamu pecetile nãstre, insemnamu totu deodata alaturea si partile de capitalu cu care ne indatoramu a lua parte la infiintiarea acestei fabricii de chartie. Ér' acestu contractu s'au facutu intr'unu singuru originalu, care se va pastra in lad'a companiei; are inse fiescecare com-

panionu dreptulu de a'si luã dupa dinsulu o copie autentificata prin administratori.

Datu-s'a in Brasiovu 7/25 Aprile 1853.

Ioane Iug'a me impartasiescu cu diece mii m. c. fl. 10,000; Rudolfu Orgidanu cu diece mii m. c. fl. 10,000; Georgiu Iug'a dto cu siepte mii si cincii sute fl. 7,500; Ioanu Ioanu Pantazi cu cincii mii m. c. fl. 5,000; Bucuru Popu cu patru mii m. c. fl. 4,000; Nicolae Teclu cu dõue mii m. c. fl. 2,000; Iordache Davidu cu trei mii fl. m. c. fl. 3,000; Georgiu Orgidanu, cu cincii mii m. c. fl. 5,000; Servianu Popovici Barcianu cu dõue mii m. c. fl. 2,000; Ioanu G. Ioanu cu patru mii m. c. fl. 4,000; Apostol Eft. Popu cu o miie m. c. fl. 1,000; Nicolae R. Orgidanu cu o miie m. c. fl. 1000; Manole E. Burbea cu o miie m. c. fl. 1,000; Georgiu Baritiu cu o miie cincii sute m. c. fl. 1,500; Georgiu Rudolfu Orgidanu cu o miie m. c. fl. 1,000; Georgiu G. Ioanu cu patru mii m. c. fl. 4,000; Ioane Metianu cu o miie m. c. fl. 1,000; Georgiu Nica cu o miie m. c. fl. 1,000; Nicolae Voinescu dõue mii m. c. fl. 2,000; Zinca Nicolae Dima prin Nicolae Voinescu dõue mii m. c. fl. 2,000; Georgiu Ioanu senioru prin Ioanu G. Ioanu patru mii m. c. fl. 4,000; Iacobu Muresianu profesoru o miie m. c. fl. 1,000; Cristea Georgiu Orgidanu macelariu o miie m. c. fl. 1,000; Ioanu Stafovenu o miie m. c. fl. 1,000; Constandinu R. Orgidanu o miie cincii sute m. c. fl. 1,500; Bartolomeiu Metianu o miie m. c. fl. 1,000.

Celu ce 'si va lua ostenel'a de a citi acestu contractu cu óresi care luare aminte, daca cunósce ce sunt fidei-comissele aristocratice, precum si contractele si invoieile unoru familii sasesci vechi din Transilvani'a sau ale corporatiuniloru (Zünfte) de profesionisti, va pricepe fara greutate, cã familiiloru romãnesci si mai virtosu majoritatiei loru de vre-o douedeci de neguitori la inchieierea acestui contractu li se intorcea totu camidei de acelea prin capu; ei adeca voiau se faca din fabric'a dela Zernesci unu institutu industrialu, alu carui venitu se fia asecuratu pre cãtu numai se pôte, in modu exclusivu pentru familiile loru. Curatu se intreve de acãsta din punctele 4 si 5 ale contractului. Se prevedu ce e dreptu, eventualitati de acelea, prin care membrii companiei s'ar putea schimba cu altii, dara cei cari subscriu isi reserva dreptulu de a trage la sine intr'unu modu sau altulu si partile celoru repasiti, oprindu'i cã se nu le instrainedie in afara de consortiu. Contraentii decidu in p. 4. cã compani'a loru, are se remãna de a pururea si fara nici unu terminu anumitu; in p. 7. si p. 10 lit. b) se prevede retragerea membriloru vechi si alegerea de alti noi; era in p. 4 capitalulu sau fondulu de 80 respective 100 de mii se decide a existe numai pãna la 31 Decembre 1860, dupace in p. 2 se si prevediuse eventual'a necessitate de a contrage datorii. Unu lucru de importantia decisiva la intreprinderi industriale si comerciale nu l'au prevediutu in acelea dile nici acei cincii membrii, cari nu erau din class'a comerciantiloru si nici acei comercianti cari se aruncasera pe terenulu industriei mari; ei adeca toti cãti au subscriu contractulu

n'au reflectatu la ceea ce numim in lumea acést'a Fortia maiore, care se manifesta in moduri diverse si nimicesce dintru odata tóte planurile omenesci, prin elemente (focu si apa), prin mórtea mai multor membrii dintru odata, prin resbóie, prin catastrofe comerciali si falimente ruinatórie de familii, oneori de piatie întregi comerciali, si asia mai departe.

In Iuliu 1853 pre cându se lucrá barbatesce la edificiulu fabriciei, guvernatorulu principe Carolu Schwarzenberg venise la Zernesci pe mai multe dile insocitu de alti càtiva vênatori, cá se mai impuçinedie din ursii muntiloru, cari acuma veniau pâna aprópe de comuna. Se aflase cu cale cá sè se trimita principelui in numele femeiloru romane din Brasiovu, unele obiecte recoritóre, alámii, dulcetiuri, rahaturi, etc. susu in munte, prin G. Baritiu si Bartolomeiu Metianu pe atunci v.-protopopu. Cu acea ocasiune pr. Schwarzenberg intrebasese pe acei doi románi: „V'ati apucatu de zidirea fabriciei de chartie? „Ne apucaramu serenissime Domnu cu ajutoriulu lui Dumnedieu“.

„Reu timpu v'ati alesu si intre rele impregiurari ve ocupati cu infiintiare de fabrice“.

„Ce eramu se facemu Serenissime, charti'a se cauta cá nici odata in Transilvani'a si in tierile vecine“.

La acést'a principele nu a mai disu nimicu si a datu conversatiunei alta directiune.

Adeca tocma in aceea luna Iuliu trupele Rusiei petrunsera din nou in principatele romanesci. Schwarzenberg a sciutu ce vorbesce, precumu se va vedea mai la vale.

(Va urmá).

PARTEA OFICIALA

Nr. ad. gen. 17/1885.

Procesu verbale

luatu in siedinti'a I-a a adunarei generale a XXIV-a a asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu, tinuta la 17/29 Augustu 1885 in Gherl'a.

Presidente: **Iacobu Bolo'ga**, Notariu: **Dr. D. P. Barcianu**.
vice-presidente.

Nr. 1. Vice-presidentulu aduce la cunoscinti'a adunarei o epistola a veneratulu presidentu alu Asociatiunei, dlui canonicu Timoteiu Cipariu, prin care aratându, ca din caus'a slabitei sanatai este impedeatu a conduce insusi desbaterile acestei adunari generale, increde conducerea ei dènsului, cu cele mai caldúrose urari pentru inaintarea scopulu Asociatiunei.

— Spre sciintia, urându-se absentulu presidentu, dlui Timoteiu Cipariu, unu caldurosu „Se traiasca“.

Nr. 2. Vice-presidentulu, accentuându scopulu Asociatiunei, care nu este altulu, decâtu promovarea literaturii si a culturei poporului romanu din acésta tíera si salutându pre cei presenti, cari chiar si din mari departari au alergatu pentru a conlucra la realisarea acestui scopu, declara adunarea de deschisa, invitându pe membrii a se ocupa de agendele

prevedite in statute si de cele ce se voru presentá din partea comitetulu Asociatiunei.

— Servesce spre sciintia.

Nr. 3. Parintele Andreiu Antonu, protopopulu loculu, saluta in numele romániloru din acestu orasiu pe membrii asociatiunei, adunati la adunarea generala a XXIV-a, poftindu celu mai bunu succesu lucrarei Asociatiunei.

— Se ia spre placuta cunoscintia.

Nr. 4. Dupa comunicarea programulu stabilitu de comitetulu Asociatiunei pentru siedintiele adunarei generale presente, presidiulu presenta telegrame de salutare si felicitare dela:

a) Escelenti'a Sa parintele archiepiscopu si metropolitu Mironu Romanulu,

b) dela membrii Asociatiunei din Dev'a si juru;

c) dela mai multi romani din Biserica-Alba;

d) dela mai multi romani din Aradu.

— Spre placuta sciintia.

Nr. 5. Urmédia conformu programulu apelulu nominalu alu membriloru, cari au dreptulu a participa cu votu decisivu la consultari.

— Spre sciintia.

Nr. 6. Pentru inscrierea de membrii noi si incassarea de cotisari si contribuiuri.

— Se esmite o comisiune in persónele dloru Dimitrie Coroianu, Dr. Iuliu Simon si Petru Muresianu.

Nr. 7. Pentru-cá comisiunea acést'a se'si póta indeplini lucrarea

— se suspende siedinti'a pe 1/2 óra.

Nr. 8. Redeschiediendu-se siedinti'a, raportorulu comisiunei de inscrieri si incassari Dr. Iuliu Simon arata, ca s'au incassatu dela membrii vechi si dela cei de nou inscristi in suma de 600 fl.

— Spre placuta sciintia, declarându-se membrii ai Asociatiunei urmatorii domni:

a) pe viétia

1. Ioanu F. Negrutiu, canonicu in Blasiu; 2. Vasilie Pap, canonicu in Gherl'a; 3. Ioan F. Negrutiu profesoru in Blasiu; 4. Emilu F. Negrutiu, medicinistu in Clușiu; 5. Stefanu Câmpeanu protopopu in Ibasfaleu; 6. Dr. N. Ch. Quintescu, membru alu academie române, in Bucuresci.

b) Membrii cu tacse anuale:

1. Atanasie Demianu, prof. in Gherl'a; 2. Sabinu Coroianu, parochu in Doboc'a; 3. N. Pap, preotu in Lojardu; 4. Vasilie Moga, jude cerc. in Ludosiulu-Muresianu; 5. Dr. I. Popu, prof. in Gherl'a; 6. Ioanu Boieru, docentu in Gherl'a; 7. Dr. Iuliu Simon, actuaru episc. in Gherl'a; 8. Gavriilu Simon, preotu in Preluc'a; 9. Pamfilie Grapini, preotu in Rodna-nóua.

c) Membrii fondatori:

1. Dr. Vasilie Lucaciu, parochu in Sisiesci, — cu observarea, ca acei dintre cei insinuati, cari nu sunt cetatieni ai monarchiei Austro-Ungare, intra in drepturile ce le acórda statutele, numai dupa urmat'a aprobare a alegerei loru din partea locuriloru mai inalte.

Nr. 9. Urmédia la ordine raportulu comitetului Associatiunei despre activitatea sa in periodulu dela 1-a Ianuarie pâna la 31 Decembre n. 1884, presentându-se tot-odata actele ce stau in legatura cu raportulu si anumitu :

a) Ratiociniulu pentru a. 1884.

b) Proiectulu de budgetu pro 1886.

c) Consemnarea celor insinuati cá membri in decursulu anului 1884 si 1885, pentru a fi declarati formalu de membri.

d) Consemnarea ajutoratiloru prin stipendii si ajutore temporare.

e) Statutul de organizare cu planulu de invetiamentu, precumu si planulu de zidire alu scólei superioére de fetitie.

f) Consemnarea membriloru Associatiunei, reposati dela adunarea generala din Orestie incóci, pâna la adunarea presenta.

g) Rapórtelc comisiuniloru comitetului despre revisiunea ratiociniului pro 1884 si despre scontrarea cassei.

h) Raportulu comitetului cu adnexele a-e fiindu tiparitu in fói'a Associatiunei „Transilvani'a“.

— Se privesce de cetitu, avendu a fi predatu ratiociniulu si proiectulu de budgetu, precumu si raporturile despre revisi'a ratiociniiloru si a scontrarei cassei, comisiei, ce este a se alege pentru acestu scopu, ér' raportulu insusi dimpreuna cu adnecele amintite sub d. e. si f. comisiunei pentru propuneri, care inca este a se alege.

Totodata se declara de membrii ai Associatiunei cei insinuati la comitetu pâna la terminulu intrunirei adunarei generale presente si anumitu :

a) Membri fundatori:

1. Alecsandru Mocioni, 2. Dr. Eugen Mocioni, 3. Zenonu de Mocioni, 4. Victoru de Mocioni, 5. Grigorie Pop, protopopu gr. cath. in Clusiu.

b) Membrii pe viétia:

1. Dr. Victoru Mihalyi, episcopulu diecesei gr. cat. Lugosiu. 2. Michailu Gombosiu, primariu in Vidra; 3. Ioanu Fanea, parochu gr. chat. in Saraseu.

c) Membrii ordinari:

1. Dimitrie Nanu, parochu in Resinovu; 2. George Proc'a, invetiatoriu in Resinovu; 3. Vasilie Maximu, administratoru protopopescu in Avrigu; 4. Stefanu Stroia, vice-notariu comitatensu in Sibiu; 5. George Foica, cancelistu adv. in Sibiu; 6. Ilie Comanu, notariu comunalu in Avrigu; 7. George Dim'a, profesor de musica in Sibiu; 8. Mateiu Voilénu, redactoru prov. alu „Telegrafului Romanu“ in Sibiu; 9. Vasilie Sandénu, proprietariu in Turd'a; 10. Vasilie Moldovanu, mesariu in Turd'a; 11. Vasilie Bolog'a, parochu gr. or. in Turd'a; 12. Teodoru Chiorénu, magazineriu in Turd'a; 13. Ioan Mer'a, vecturariu de marfa in Turd'a; 14. David Cugler, palleriu de lemnu in Turda; 15. Iosifu Chiorénu, barbieru in Turd'a; 16. Vasilie Sav'a, archivariu la cartea funduara in Turd'a; 17. Vasilie Paténu, agricultoru in Ceanulu-desiertu; 18. Samoilu Porutiu, parochu in Ceanulu-desiertu; 19. Petru Russu, parochu in Poian'a-Ariesiului; 20. Ioanu Siandoru, preotu in Cufesd; 21. Dr. Alesandru Ceusianu, medicu in Reghinu; 22. Zacharie Lupu, preotu in Hodacu; 23. Alesandru Nicolescu, preotu in Mesterhaza; 24. Ilie Cămpénu, preotu in Varviz; 25. Georgiu Maioru, preotu in Toplitia; 26. Georgiu Tieranu, absolventu de cursulu teologicu, din Siarmasiu; 27. Ioanu

Lado, proprietariu in Rastosnea; 28. Romulu Furdul, proto-presbiter gr. or. in Cămpeni; 29. Michailu Candrea, parochu gr. or. in Négra; 30. Constantinu Cotisielu, parochu gr. or. in Certeje; 31. Gherasimu Teofilu, comerciantu in Cămpeni; 32. Gherasimu Morariu, primariu in Cămpeni; 33. Ioanu Leachu, economu in Vidr'a; 34. Nicolae Cosma, parochu gr. cath. in Cosiocn'a.

Nr. 10. In conformitate cu p. 7. alu programului

— se esmite:

a) o comisiune, compusa din dd. Andreiu Medanu, Ioanu Simionasiu, Pamfilie Grapini, Ioanu Georgiu si Gherasimu Domide, pentru revizuirea ratiociniului presentatu pro 1884 si a proiectului de budgetu pro 1886;

b) o comisiune compusa din dd. Iuliu Coroianu, Dr. Vasilie Lucaciu, Grigorie Borgovanu, Dr. Ioanu Popu, si Atanasie Demianu, pentru raportare asupra raportului comitetului cu adnecele respective si asupra propuneriloru si cereriloru.

Nr. 11. Membrulu V. G. Borgovanu, profesor de preparandialu, cetesce disertatiunea sa, intitulata: „Escursiune prin istori'a pedagogiei la noi romanii“.

— Spre placuta sciintia.

Nr. 12. Presidiulu presenta cá intrate in decursulu siedintiei telegrame de salutare si felicitare:

a) dela mai multi romani din Sibiu;

b) dela romanii din Orastie si juru;

c) dela romanii din S. Reghinu si juru;

d) dela tinerimea romana din Alb'a-Iuli'a.

— Servesce spre placuta sciintia.

Nr. 13. Presidiulu presenta:

a) Cererea comitetului parochialu din Denculu-mare pentru unu ajutoriu in favorulu scólei.

b) Cererea invetiatorului I. Gram'a din Sante-jude pentru unu ajutoriu in bani, ca se póta continua instructiunea in industri'a de casa.

c) Adres'a membrului onorariu: dl Dr. Augustinu Kanitz profesor de la universitatea din Clusiu.

— Se predau comisiel' pentru propuneri si cereri.

Nr. 14. Fiindu timpulu inaintatu, siedinti'a procsima se anuntia pe 18/30 Augustu la 10 óre inainte de amédi.

Siedinti'a se ridica la órele 1 si 1/2.

Gherl'a d. u. s.

Iacobu Bolog'a m. p.,
v.-presidente.

Dr. D. P. Barcianu m. p.
notariu.

Nr. 22 ad. gen. 1885.

Procesu verbale.

luatu in siedinti'a a II-a a adunarei generale a XXIV-a a asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu, tinuta la 18/30 Augustu 1885 in Gherl'a.

Presidente: Iacobu Bolog'a, Notariu: Dr. D. P. Barcianu vice-presidente.

Nr. 15. Presidiulu, revocandu in memori'a celoru adunati, ca numai membrii Associatiunei au dreptulu sa participa cu votulu lor la pertractarile adunarei generale, invita pre acestia a se asedia la olalta, deosebitu de publicu.

— Se intempla.

Nr. 16. Comisiunea de inscrieri si incassari raportéza, ca s'au mai inserisut ca membri ordinari ai Asociatiunii inca 3 domni; deci propune si

— adunarea declara de membri ai Asociatiunii pre dd. Aurelu Munteanu, cancelistu in Muresiu-Osiorheiu, Teodoru Gavrusu, notariu cercualu in Cheseiu si Andreiu Todoranu, tipografu in Gherla.

Nr. 17. Se cetesce procesulu verbalu alu siedintiei I-a si — se autentica.

Nr. 18. Presidiulu presenta telegrame de salutare si felicitare;

a) dela romanii brasioveni,

b) dela inteligenti'a romana din Zelau,

c) dela romanii din Sighisiór'a,

d) dela mai multi romani din Timisiór'a,

e) dela romanii din Alba-Iuli'a, cari totodata invita adunarea generala a Asociatiunii pentru anulu viitoriu in acestu orasiu.

— Spre placuta sciintia, avèndu a se pune cererea din telegramulu din urma la pertractare, mai in urma.

Nr. 19. Urméza la ordine raportulu comisiunei esmise pentru studiarea raportulu generalu alu comitetulu despre activitatea sa din 1884, a statutulu de organizare a scólei de fetitie si a cereriloru intrate.

Raportorulu comisiunei dl Ioanu Popu, propune in numele comisiunei si

— adunarea ia in generalu spre sciintia raportulu comitetulu Asociatiunii transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu romanu, despre activitatea desvoltata de dènsulu in decursulu anulu 1884.

Nr. 20. Trecèndu la desbaterea in specialu asupra partiloru raportulu, aceiasi comisiune propune si

— adunarea decide ca, scólele ajutorate din sumele puse la dispositi'a comitetulu pentru ajutorarea scóleloru populare si anumitu: scólele confesionale gr. cat. din Simleu, Siomcut'a, Becleanu, Lapusiulu-ungurescu si scól'a gr. or. din Càmpeni sè se impartiasca, încátu va fi cu putintia, si in anulu venitoriu de acelési ajutore, cu aceea, cá dènselu se fie deobligate a substerne prin superioritatile locale scolastice unu ratiociniu specialu despre intrebuintiarea respectiveloru ajutore, remàndu in voi'a comitetulu asociatiunei a cere presentarea acelu ratiociniu directu, sau prin mijlocirea ordinariateloru.

Nr. 21. Acelasi raportoru, cu privire la partea raportulu generalu, ce tractéza despre punerea in lucrare a concluseru cu privire la edificarea scólei de fete, propune si

— adunarea decide: pasii facuti de comitetu intru executarea concluseru aduse in adunarele din Brasiovu si Orastie cu privire la zidirea scólei de fete, precumu si dispositiunile relative la acoperirea cheltueliloru, ce s'au facutu cu pregatirea planuriloru, esptiseloru si a tuturor lucrariiloru pregatitóre si cari nu s'au provediutu in budgetulu anulu 1884, servescu spre sciintia.

Nr. 22. Acelasi raportoru, cu privire la proiectulu de statutulu de organizare alu scólei de fete si a planulu de invetiamentu, avèndu in vedere si unele pareri ale membrulu

comisiunei, profesorulu preparandialu V. G. Borgovanu presentate in caus'a acestui proiectu de statutulu, propune: cá instructiunea sè se incredintieze in preponderantia sau celu puçinu in parti egale invetiatóreloru, éra cu privire la conducerea institutulu, acést'a sè se incredintieze unei directorie, carea sè se investésca cu auctoritatea receruta nu numai fatia cu invetiátórele, ci si fatia cu invetiatorii institutulu. Cátu privesce ocuparea posturiloru de invetiatoriu, aceste sè se implinésca pe calea concursulu prin comitetu, tinèndu-se séma de impregiurarile actuale ale poporulu romanu din patrie.

— Adunarea decide: propunerile comisiunei si parerile profesorulu V. G. Borgovanu se transpunu comitetulu Asociatiunei pentru a fi folosite cá materialu la stabilirea ulterióra a statutulu de organizare alu scólei de fete.

Nr. 23. In caus'a lasamentulu dupa Avramu Iancu si Ioanu Titie.

— Comitetulu este insarcinatu se soliciteze de nou efectuirea concluseru aduse in adunarea generala din Deju in acésta afacere.

Nr. 24. Cu privire la raportulu comitetulu in caus'a cartii dlui R. Bergner „Siebenbürgen, eine Darstellung des Landes und der Leute“, comisiunea propune si

— adunarea decide: raportulu comitetulu servescu spre sciintia cu aceea, ca comitetulu se mijlocésca dela librariile din patrie, societatile culturale si dela autorii romani sau straini, cá membrii asociatiunei transilvane se'si póta procura opurile cari tractéza cestiu, ce privescu poporulu romanu, in conditii mai favorabile.

Nr. 25. Cu privire la partea raportulu comitetulu despre activitatea despartimenteloru, comisiunea propune si

— adunarea generala, luàndu spre placuta sciintia activitatea despartieminteloru amintite in raportulu generalu alu comitetulu, insarcinéza pe comitetu, a face toti pasii necesari pentru stèrnirea unei asemenea activitati si din partea celorlalte despartieminte ale asociatiunei.

Nr. 26. Pentru supererogatulu de 735 fl. 48 cr., cu care comitetulu a trecut prestu sumele preliminate in budgetulu anulu 1884, fiindu trecerea acést'a pe deplinu motivata si justificata

— adunarea votéza comitetulu indemnizarea ceruta.

Nr. 27. Aceiasi comisiune cu privire la partea raportulu comitetulu, care tractéza despre incetarea din viétia a unoru membrii ai Asociatiunei propune si

— adunarea isi esprima prin sculare regretele sale pentru perderea membriloru: Visarionu Romanu din Sibiiu, Nicolau Cipu din Fagarasiu, Ioanu Colceriu din Simleu, Ioanu Cosm'a din Simleu, George Soteru din Simleu, Ioanu Codru Dragusianu din Sibiiu, Ioanu Baracu din Brasiovu, Vasilie Maximu din Avrigu, Teodoru Rosiu din Lapusiulu-ungurescu si Dimitrie Varna din Lapusiulu-ungurescu, cu adaosulu, ca ce privesce pe binemeritulu si zelosulu membru defunctu Visarionu Romanu, comitetulu se impartiasca familiei condolenti'a adunarii generale a asociatiunei.

Nr. 28. Aceiasi comisiune, cu privire la cererea invetiatorulu Petru Gram'a, pentru unu ajutoriu in bani, pentru a putea lucra mai cu succesu in caus'a propunerii in scóla a industriei de casa, propune si

— adunarea avându în vedere zelul și activitatea invetiatorului Petru Grama, însărcinată pe comitetu a conferi acestui invetiatoriu unu ajutoriu de 50 fl. v. a.

Nr. 29. Aceeasi comisiune cu privire la cererea comitetului părochialu din Denculu mare, pentru unu ajutoriu în bani în favorulu școléi, propune și

— adunarea decide a i se da unu ajutoriu intru câtu va concede starea budgetului anului viitoriu.

Nr. 30. Adres'a dlui Dr. Augustin Kanitz, profesorul, la universitatea reg. din Clusiu și numitu membru onorariu alu Asociatiunei, prin care aduce la cunoștința, ca primesce cu bucurie a fi numeratu între membrii Asociatiunei transilvane pentru literatur'a română, și ca se va tînea fericitu dacă prin activitatea sa literară va putea aduce servicii asociatiunei

— Servesce spre placuta știința.

Nr. 31. Comisiunea pentru înscrieri și încasari raportéza, ca s'au insinuat membru ordinariu dl Alesandru Gelner, protopopu în Tôkepatak, ér dl. redactoru Aurelu Muresianu insinua că membrii ordinari pe viétia depunendu și tacșele prescise pe dd: Irimie Popa, Ioan N. Grosu, și George Irimie, comercianți, de origine din Satulungu.

— Spre placuta știința, declarându-se membrii dd: Al. Gelner, Irimie Pop'a, Ioanu N. Grosu, și George Irimie.

Nr. 32. Urméza la ordine raportulu comisiunei pentru revisuirea ratiociniului și a proiectului de budgetu pro 1886.

Comisiunea examinându ratiociniulu comitetului despre gestiunea anului 1884 și comparându'lu cu documentele prezentate, l-a aflatu în ordine, constatându ca la cheltueli în unele pozițiuni s'au facutu supererogațiuni, cari înse sunt pre deplinu motivate în raportulu comitetului și facute în interesulu promovarei scopului Asociatiunei, deci propune și

— adunarea, aprobându ratiociniulu prezentatu, dà comitetului absolutoriu pentru gestiunea anului 1884.

Nr. 33. Aceeasi comisiune, cu privire la proiectulu de budgetu pro 1886, prezentatu de comitetu în legatura cu raportulu generalu și tiparitu în „Transilvani'a“ Nr. 17—18 constatându, ca pentru ajutorarea școléloru poporale în budgetulu acestui anu nu s'a preliminaru nimicu, propune a se accepta proiectulu de budgetu prezentatu de comitetu cu adaosulu unei pozițiuni de 200 fl. ca ajutoriu pentru școléle confesionale lipsite de mijlôce.

— adunarea generala stabilește budgetulu anului 1886, întocmai cu proiectulu prezentatu de comitetu, ér' pentru ajutorarea școléloru îndruméza pre comitetu a folosi sum'a de 200 fl. crutiata în budgetulu anului 1884 la pozițiunea ajutoriului pentru școlé.

Nr. 34. Comisiunea pentru înscrieri și încasari raportéza, ca a încasatu preste totu 1016 fl. 25 cr. și un cuponu alu banței „Albin'a“ în valôre de 10 fl.

— Spre placuta știința, avându a se transpune sum'a numita cassei Asociatiunei.

Nr. 35. Urmându la ordine alegerea unui membru în comitetu în locul repausatului V. Romanu

— adunarea alege membru în comitetulu Asociatiunei pe dl. asessoru consistorialu Zacharia Boiu.

Nr. 36. Pentru autentizarea procesului verbale alu ședinței a II-a a adunarei generale,

— se esmite o comisiune, compusa din membrii asociatiunei cu locuinți'a în Sibiiu, preșenti la acésta adunare și a numitu, dd: G. Baritiu, Parteniu Cosm'a și Eugen Brote.

Nr. 37. Urmându la ordine ficsarea locului și termenului pentru întrunirea adunarei generale a Asociatiunei în anulul viitoru,

— adunarea, avându în vedere, invitarea facuta din partea romaniloru din Alb'a-Iuli'a, decide întrunirea adunarei generale viitoare în orasiulu Alb'a-Iuli'a, rămânendu că termenulu sè se ficseze de comitetu în contielegere cu românii din acelu orasiu.

Nr. 38. Cu acestea fiindu terminate obiectele de pertractatu, presidiulu multiamesse comunei și diregatoriei orasienesci pentru afabil'a primire, ce a facutu adunarei generale a Asociatiunei; romaniloru din locu, cari în frunte cu comitetulu aranjatoru, au îngrijitu de buna primire a ôșpetiloru; diregatoriei comitatense, care si-a trimisu reprezentantulu seu pentru a se convinge despre cursulu regulatu alu afaceriloru în ședințele adunarei generale și în fine tuturoru membriloru Asociatiunei, cari au acursu cu multu zelul la adunare, participându la pertractarile ei.

Dupa unu cuventu de multiamire a membrului avocatul I. Stetiu în numele romaniloru din Gherl'a și juru, către membrii adunati; presidiulu declara încheiate ședințele adunarei generale a XXIV-a.

— Spre știința.

Gherl'a d. u. s.

Iacobu Bolog'a m. p.,
vice-presiedinte.

Dr. D. P. Barcianu m. p.,
notariu.

Autenticarea acestui procesu verbalu se increde dloru: G. Baritiu, Partenie Cosm'a, și Eugen Brote, conformu conclusului de sub Nr. 36 alu ședinței a II-a.

S'a cetitu și autenticatu Sibiiu, 13 Sept. n. 1885.

P. Cosm'a m. p.

Eugenu Brote m. p.

Nr. 251/1885.

Procesu verbale

alu comitetului asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana și cultur'a poporului romanu, luctu în ședinți'a dela 22 Septembrie n. 1885.

Presiedinte: Iacob Bologa, vice-presiedinte. Membrii preșenti: D. baronu Ursu, C. Stezaru, Dr. Ilarionu Puscariu, B. P. Harsianu, I. Popescu, P. Cosma, I. V. Russu, Z. Boiu, E. Brote, cassariu.

Secretariu: Dr. D. P. Barcianu.

Nr. 196. Din partea presidiului se aduce la cunoștința întregirea comitetului prin alegerea de membru, în adunarea generala a asociatiunei din Gherl'a, a dlui protopresbiteru și asessoru consistorialu Zacharie Boiu, pre care ilu binecuvintéza la intrarea sa ca membru alu comitetului asociatiunei.

— Servesce spre placuta știința.

Nr. 197. Urmédia la ordine comunicarea decisiuniloru adunarei generale a XXIV. tînutu în Gherl'a la 29 și 30 Augustu a. c. și anumitu:

Prin decisiunile de sub pp. protocolare 8. 9. 16. 31. s'au declarat membrii ai Asociatiunii transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

a) fundatori, domnii:

Alesandru Mocionyi, Dr. Eugen Mocionyi, Grigorie Popu, protopopu gr. cath. in Clusiu, si Dr. Vasile Lucaci, parochu gr. cath. Sisesci.

b) membrii ordinari pe viétia, domnii:

Dr. Victoru Mihályi, episcopulu diecesei gr. cath. a Lugosului; Ioanu Fekete Negrutiu, canonicu in Blasiu; Vasile Popu, canonicu in Gherl'a; I. F. Negrutiu, profesoru in Blasiu; Emilu F. Negrutiu, medicinistu in Clusiu; Stefanu Cămpénu protopopu in Hasifaleu; Dr. N. Ch. Quintescu, membru alu academiei romane din Bucuresti; Mateiu Gombosiu primaru in Vidr'a; Ioanu Fanea, parochu gr. cath. in Saraseu; Irimie Pop'a, Ioanu N. Grosu si George Irimie, comercianti din Satulungu.

c) membrii ordinari cu taxe anuale domnii:

Atanasie Demianu, profesoru in Gherl'a; Sabinu Coroianu, parochu in Dobac'a; Nicolae Popu, preotu in Lojardu; Vasile Mog'a, jude cercualu in Ludosiu-muresianu; Dr. Ioanu Popu, profesoru in Gherl'a; Ioanu Boieru, docente in Gherl'a; Dr. Iuliu Simon, actuariu eppisc. in Gherl'a; Gavriilu Simonu, preotu in Preluc'a; Pamfilie Grapini, preotu in Rodn'a-noua; Dimitrie Nanu, parochu in Resinovu; George Proc'a, invetiatoriu in Resinovu; Vas. Macsimu, administratoru protopopescu in Avrigu; Stefanu Stroia, vice-notariu comitatusu in Sibiu; G. Foic'a, canc. advocatiau in Sibiu; Ilie Comanu, notariu comunalu in Avrigu; George Dim'a, profesoru de musica in Sibiu; Mateiu Voilénu, redactoru provisoriu alu „Telegrafului Romanu“ in Sibiu; Vasile Sandénu, proprietariu in Turd'a; Vasile Moldovanu, mesariu in Turd'a; Vasile Bolog'a, parochu gr. or. in Turd'a; Teodoru Chiorénu, magazineriu in Turd'a; Ioanu Mer'a, vectorariu de marfa in Turd'a; Davidu Cugleru, palieru de lemnu in Turd'a; Vasile Chiorénu, barbieriu in Turd'a; Vasile Sav'a, archivariu la cartea funduara in Turd'a; Vasile Paténu, agricultoru in Ceanulu-desiertu; Samoilu Porutiu, parochu in Ceanulu-desiertu; Petru Russu, parochu in Poiana-Ariesiului; Ioan Siandoru, parochu in Cuesd; Dr. Alesandru Ceusianu, medicu in Reghinu; Zaharie Lupu, preotu in Hodacu; Alesandru Nicolescu, preotu in Mesterhaza; Ilie Cămpénu, preotu in Varviz; George Maier, preotu in Toplitia; Georgiu Tieranu, absolventu de cursulu teologicu in Siarmasiu; Ioanu Lado, proprietariu in Rastosnea; Romulu Furduiu, protopresbiteru gr. or. in Cămpeni; Mihailu Candrea, parochu gr. or. in Négra; Constantinu Cotisielu, parochu gr. or. in Certeje; Gherasimu Teofilu, comerciantu in Cămpeni; Gherasimu Morariu, primariu in Cămpeni; Ioanu Leachu, economu in Vidr'a; Nicolau Cosm'a, parochu gr. cath. in Cosiocn'a; Aurelu Munténu, cancelistu in Muresiu-Osiorheiu, Teodoru Gavrusu, notariu cercualu in Chesieu, Andreiu Todoranu, tipografu in Gherl'a; si Alesandru Gelneru protopopu gr. cath. in Tökepatak.

— Spre sciintia avéndu a se procede in conformitate cu §. 5. din statute si anumitu pentru membrulu N. Ch. Quintescu a se cere aprobarea alegerei dela locurile mai inalte.

Nr. 198. In conformitate cu conclusulu adunarei generale de sub Nr. 11. se presenta dissertatiunea profesorului de preparandie din Gherl'a V. G. Borgovanu, intitulata: „Escursiune prin istori'a pedagogiei la noi romanii.“

— Spre sciintia, avéndu a fi predata redactiunii pentru publicare in „Transilvani'a“ organulu Asociatiunii.

Nr. 199. Prin conclusele adunarei generale de sub Nr. prot. 19 si 20, luându-se in generalu la cunoscintia raportulu comitetului despre activitatea sa in decursulu anului 1884 s'a dispusu, cá scólele confesionale române din Simleu, Siómcuta, Beclénu, Lapusiulu-ungurescu si Cămpeni, ajutorate pâna acumu din budgetulu Asociatiunii, sè se impartiasca, in câtu va fi cu putintia si in anulu viitoriu de acelési ajutóre, cu observarea, ca scólele ajutorate se presente prin superioritatile locale scolastice unu ratiociniu specialu despre intrebuintiarea ajutóreloru votate, remânéndu in voi'a comitetului Asociatiunii a cere presentarea ratiotiniului directu sau prin mijlocirea ordinarietóreloru.

— Spre sciintia si conformare.

Nr. 200. Prin conclusulu adunarei generale de sub Nr. 21 s'au luat la cunostintia dispositiunile facute de comitetu in caus'a edificarei scólei de fetitie si a acoperirii cheltueliloru, ce s'au facutu cu zidirea, fara a fi fostu prevediute in budgetulu anului 1884.

— Spre sciintia.

Nr. 201. Prin conclusulu adunarei generale de sub Nr. prot. 22 in caus'a proiectului de statutu de organizare si a planului de invetiamentu alu scólei de fetitie se transpunu comitetului parerile prezentate de comisiunea ad hoc, pentru a le folosi cá materialu la stabilirea ulterióra a acelu statutu si planu de invetiamentu.

— Spre sciintia, avéndu materialulu a fi predatu comisiunii esmise de comitetu, cu scopu de a face propuneri in privinti'a organizarii si a planului de invetiamentu.

Nr. 202. Prin conclusulu adunarei generale de sub Nr. prot. 23. comitetulu este insarcinatu se soliciteze efectuirea concluseru adunariloru anterióre in caus'a lasaminteloru dupa A. Iancu si I. Titie.

— Spre sciintia si conformare.

Nr. 203. Prin conclusulu adunarei generale de sub Nr. prot. 24. comitetulu este insarcinatu se mijlocésca dela librariile din patrie, dela societatile culturale si dela autorii romani sau straini, cá membrii Asociatiunii transilvane se-si póta procura opurile cari tractédia cestiuni ce privescu poporulu romanu, in conditiuni mai favorabile.

— Spre sciintia si conformare.

Nr. 204. Prin conclusulu adunarei generale de sub Nr. protoc. 25. privitoriu la activitatea despartieminteloru, comitetulu este insarcinatu a face toti pasii necesari pentru staurirea unei activitati mai insemnate s din partea aceloru despartieminte, cari pâna acumu nu au desvoltatu acésta activitate.

— Spre sciintia si conformare.

Nr. 205. Prin conclusulu adunarei generale de sub Nr. protoc. 26 s'a votatu comitetului indemnizarea ceruta pentru sum'a de 735 fl. 84 cr. v. a. cu care a trecut prestele sumele preliminate in budgetulu anului 1884.

— Spre sciintia.

Nr. 206. Prin conclusulu adunarei generale de sub Nr. prot. 27. comitetulu este insarcinatu se impartiasca familiei raposatului membru alu Associatiunei si alu comitetului Visarionu Romanu, condolenti'a adunarei generale a Associatiunei.

— Spre sciintia si conformare.

Nr. 207. Prin conclusulu adunarei generale de sub Nr. prot. 28. se insarcinedia comitetulu a da pentru acestu anu unu ajutoriu de 50 fl. v. a. invetiatoriului Petru Gram'a, din Santejude, pentru a putea acest'a lucra mai cu succesu la respandirea propunerii in scolele populare a unoru ramuri din industri'a de casa.

— Spre sciintia si conformare.

Nr. 208. Prin conclusulu adunarei generale de sub Nr. prot. 29. se avisedia comitetulu, a da intru catu va concede starea budgetului din anulu 1886, unu ajutoriu in bani pentru scol'a poporala romana din Denculu-mare

— Spre sciintia.

Nr. 209. Prin conclusulu adunarei generale de sub Nr. 32 aprobandu-se ratiociniulu prezentatu de comitetu pentru anulu 1884, se da acestuia absolutriu pentru anulu 1884.

— Spre sciintia.

Nr. 210. Prin conclusulu adunarei generale de sub Nr. prot. 33 s'a stabilitu budgetulu pentru anulu 1886 intocmai cu proiectulu prezentatu de comitetu, indrumandu-se totodata comitetulu a folosi in favorulu scoleloru populare sum'a de 200 fl. v. a. crutiata in budgetulu anului 1884 la positiunea ajutoriului pentru scole.

— Spre sciintia si conformare.

Nr. 211. Prin conclusulu adunarei generale de sub Nr. prot. 34 se transpune comitetului ca incassata cu ocaziunea adunarei generale sum'a de 1016 fl. 25 cr. si unu cuponu alu banței „Albin'a“ in valóre de 10 fl. v. a.

— Spre sciintia, constatandu-se intrarea baniloru la cassa.

Nr. 212. Prin conclusulu adunarei generale de sub Nr. prot. 35. s'a intregitu comitetulu Associatiunei prin alegerea dlui asesoru consistorialu si protopresbiteru Zacharia Boiu, de membru in comitetu, pentru restulu periodului de 3 ani.

— Spre sciintia, avendu a se insciintia nou alesulu despre intemplat'a alegere.

Nr. 213. Directiunea despartieméntului X. (Clusiu), presenta raportulu in caus'a averei remase dela societatea universitara desfiintata „Iuli'a“ din Clusiu si protocolulu adunarei generale a despartieméntului, tñute la 31 Maiu a. c. in Co-siocr'a, dimpreuna cu sum'a de 142 fl. 50 cr. incassati cu ocaziunea acelei adunari.

Din protocolulu adunarei generale resulta ca :

a) s'au facutu membru fundatoru dl Gavriilu Popu, protopopu gr. cath. in Clusiu, ear' membru ordinariu Nicolau Cosm'a, parochu gr. cath. in Ineu;

b) s'au facutu dispositiuni pentru infintiarea de biblioteci populare prin locurile mai insemnate din despartieméntu, pentru sporirea bibliotecii despartieméntului si pentru adunarea si conservarea de documente vechi;

c) s'au facutu dispositiuni pentru infintiarea de agenturi comunale;

d) s'au indrumatu comitetulu despartieméntului a crea din tacsele incassate dela membrii ajutatori, premii pentru invetiatori, cari se distingu in pomaritu, in industri'a de casa si in prasirea fragariloru;

e) se recerca comitetulu asociatiunei a crea unu stipendiu pentru unu tineru, care va invetia sculptur'a in lemnu la scol'a de specialitate din Huedinu si se infintiedie o scola de tiesutu in Gelau;

f) s'au facutu dispositiuni pentru tñneea adunariloru generale pe viitoriu; si

g) pentru procurarea de carti populare din tacsele incassate dela membrii ajutatori, cu scopu de a fi distribuite la scole populare romane.

Afara de acést'a s'au relevatu de nou cestiunea „Fondului Tamasiuanu“, a „fondului scolei romane din Mociu“, a fondului tractului „Faragau“ (Nr. 197 si 203/1885.)

— Spre sciintia, adeverindu-se primirea sumei de 142 fl. 50 cr. Ce privesce inse folosirea sumeloru pentru trebuintiele despartieméntului, comitetulu acestuia se conformedie dispositiuniloru §. 18. si 20 din regulamentu. Pentru cererea de positiuni noue in budgetu nefindu mijlóce, nu se póte implini cererea pentru crearea unui stipendiu pentru sculptura in lemnu si nici pentru infintiarea scolei de tiesutu. Ear' catu pentru studierea cestiunei fonduriloru amintite si a averei societatii „Iuli'a“ se esmite o comisiune, compusa din membrii: P. Cosm'a, B. P. Harsianu si I. St. Siuluti, cari voru avea a presentá comitetului unu raportu motivatu.

Nr. 214. Comitetulu parochialu din Denculu-Mare si comitetulu scolasticu din Lapusjulu ung. presenta cereri pentru ajutorirea scoleloru din numitele comune (Nr. 227 si 1885).

— Se voru pertracta cu ocaziunea punerei in lucrare a budgetului pro 1886.

Nr. 215. Maria Turturénu, absolventa de cursulu preparandialu dela institutul de specialitate din Clusiu, multiamesce pentru stipendiulu ce i s'a acordatu din partea Asociatiunei (Nr. 166/1885).

— Spre sciintia, avendu a se escrie concursu pentru stipendiulu devenitu vacantu.

Nr. 216. Ioanu Danu, din Suiea, cere pentru fiulu seu, scolaru in class'a I-a gimnasiala, si Ioanu Ratiu elevu in class'a a III. gimnasiala pentru sine, câte unu stipendiu pentru a putea continua cursulu invetiaturei (Numerulu 212 si 228/1885).

— Nefindu stipendii disponibile, cereriloru nu se póte satisface.

Nr. 217. Vasilie Fodoru, absolventu de studiile juridice dela academia din Sibiu, si scriitoru in cancelari'a Asociatiunei, dimisionedia din postulu de scriitoru (Nr. 213/1885).

— Spre sciintia, avendu a se face dispositiuni pentru ocuparea prin concursu a postului de scriitoru cu incepere dela 1-a Ianuarie 1886.

Nr. 218. Petru Gram'a, invetiatoriu in Santejude, se róga pentru asignarea ajutoriului votatu de adunarea generala din Gherl'a (Nr. 242/1885).

— Ajutoriulu de 50 fl. se votedia in sarcin'a budgetului pe anulu 1885.

Nr. 219. Comisiunea esmisa in afacerile de zidire a scólei de fete, cere invoirea comitetului pentru aplicarea la noulu edificiu a unui parafulgeru, cu o cheltúela de 159 fl. 90 cr.

— Spre sciintia, aprobându-se faceréa parafulgerului. Sibiiu, d. u. s.

Iacobu Bologa m. p. Dr. **D. P. Barcianu m. p.**
V.-presiedinte. secretariu.

Autenticarea acestúi procesu verbale se increde dloru Dr. Puscariu, Z. Boiu, I. Popescu.

S'a cetitu si verificatu Sibiiu, 30 Septembre 1885.

Dr. **Harion Puscariu m. p.** **Ioanu Popescu m. p.** **Zacharie Boiu m. p.**

Bibliografie.

— Etymologicum magnum Romaniae. A esitu de sub tipariu fasciór'a 1 a Tomului I din: Etymologicum magnum Romaniae. — Dictionariulu limbei istorice si poporane a Romaniloru lucratu dupa dorintia si cu cheltuiél'a M. S. Regelui Carolu I. sub auspiciile Academiei Romane de B. Petriceicu Hasdeu.

Publicatiunea intréga va cuprinde circa 10 tomuri in 8º mare de câte minimum 30 cólei; fiecare tomu se va publica in 4 fascióre.

Tomulu I. va cuprinde tóte cuvintele romanesci incepetóre cu liter'a A (A. Azug'a).

Fasciór'a 1 cuprinde pe LIX. pagine: „Prefatia“ „In locu de introducere: I. Ce este etimologi'a? II. Cum se amesteca limbile? III. In ce consta fisionomi'a unei limbi?“ si pe 64 pagine cuprinde cuvintele A. Acat.

Pretiuu unui tomu este 12 lei, se primescu abonamente pentru fiecare tomu, inse nu se vindu fascióre separate.

Abonatiloru li se voru expeda fasciórele indata dupa tiparire.

Abonamentele se facu la stabilimentulu graficu Socec et Teclu, Bucuresci, strada Berzei Nr. 96.

— Romaenische Revue publicatiune politica si totuodata literaria, de cea mai invederata inportantia pentru informarea publiculu din afara despre conditiunile intre care poporul romanescu din monarchi'a acést'a tinde spre cultura si prosperitate; apare odata pe luna in fasciclii de câte 5—6 cóle form: 8-vo. Editoru si proprietariu Dr. Iurium Corneliu Diaconovich. Cuprinsu fórté variatu, articlii alesi cu tactu si intiepletiune. Colaboratori numerosi, romani si germani. Pretiuu pe 1 anu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. v. a. in afara 24 si 12 franci, a se trimite dreptu la Editoru in Resitia (Banatu). Pána acum au aparutu patru fasciclii.

— Amiculu poporului. Calindariu pe anulu comunu 1886. Anulu alu 26-lea. De cuprinsu variatu. Sibiiu in editiunea lui W. Krafft. Pretiuu 50 cr. v. a.

— Se mai afla câteva exemplarie din Opurile lui Corneliu Tacitu, traduse de Gavriilu I. Munteanu fostu directoru si professoru la gimnasiulu din Brasiovu si membru alu societatiei academice române, date in tipariu sub auspiciile societatiei academice dupa mutarea din acést'a viétia a traducatoriului. Cu o precauventare si cu biografi'a repausatului întocmita de contimpuranulu si colegulu seu George Baritiu. Sibiiu 1871. Form. 8º mare, 39 de cóle, tipariu garmónd, si totusi costa numai 2 fl. 70 cr. compt.

Acést'a traductiune a lui Tacitu fusese honorata cu 1000 (un'a miie) florini v. a. de către contele Scarlátu Rosetti inca pe cându se afá in manusriptu.

C. C. Tacitu este istoricu neajunsu pána acum de nimeni. Noue ni se pare că e timpul supremu, că acei romani carii voimu a ne tîné de class'a inteligentiei superióre, se ne dâmu educatiune politica solida, prin lectur'a acelor scriitori clasici de istori'a vécuriloru, de care nu se póte dispensa nici-unu barbatu de statu. Tacitus stá in fruntea acelor istorici.

ad Nr. 251/1885.

Concursu.

Venindu în vacantia unulu din stipendiile de 100 fl. pe anu, menite pentru ascultatóre de pedagogie la unu institutu in patria, se escrie concursu pentru conferirea de nou a acestúi stipendiu.

Concurentele voru avea se acluda cererei:

a) Atestatu de botezu.

b) Atestatu despre progresulu in studiu in semestrulu premergatoriu.

c) Atestatu de frecuentatiune in anulu scolasticu 1885/6.

d) Atestatu de saracie dela oficiulu comunalu cu vidi-marea oficiulu pretorialu; tóte in originalu sau in copie autentificata.

Cererile sunt a se adresá subsemnatulu comitetu in Sibiiu, pána la 15 Novembre st. n. a. c. Cererile intrate dupa acestu terminu nu se voru lua in considerare.

Din siedinti'a comitetulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romána si cultur'a poporulu romanu, tînuta in Sibiiu la 22 Septembre n. 1885.

Iacobu Bolog'a m. p. Dr. **D. P. Barcianu m. p.**
vice-presiedinte. secretariu.

ad Nr. 251/1885.

Concursu.

Pentru ocuparea postulu de cancelistu in biroulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romána si cultur'a poporulu romanu in Sibiiu cu o remuneratiune anualá de 300 fl. v. a. se escrie prin acést'a concursu.

Doritorii de a ocupa acestu postu isi voru trimite cererile scrise cu mâna propria, pána la 15 Novembre st. n. a. c. la subsemnatulu comitetu, insocite de:

a) atestatu de botezu,

b) adeverintia despre studiile facute sau despre practi'a ce eventualu o au facutu in vre-o alta cancelarie,

c) atestatu de moralitate dela oficiile respective locale sau pretoriale,

d) adeverintia despre conditiunile de viatia in care traiesce. —

Cererile intrate dupa terminulu indicatu, nu se voru lua in considerare.

Informatiuni mai in detailu asupra indatoririloru legate de acestu postu, se potu capata dela biroulu asociatiunei.

Din siedinti'a comitetulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu romanu, tinuta in Sibiiu la 22 Septembre n. 1885.

Iacobu Bolog'a m. p. Dr. **D. P. Barcianu m. p.**
vice-presiedinte. secretariu.